

Cursusboek

Het ERK 2019+

**Common European Framework of Reference – CEFR
Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen – GER
Cadre Européen Commun de Référence – CECR
Marco Común Europeo de Referencia - MCER
Europees Referentiekader – ERK
Nederlands Referentiekader - NRK**

**Vrije Universiteit Amsterdam
2019**

Bronnen

- www.erk.nl
- www.kernvakengels.nl
- *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader**, 2001 (<http://taalunieversum.org>)
- *CEFR Companion Volume with New Descriptors 2018** (Duitse, Franse en Nederlandse versies volgen)
- Syllabus Centraal Examen 2019 Arabisch, Duits, Engels, Frans, Russisch, Spaans, Turks
- *ERK-niveau schrijfvaardigheid Engels, Duits en Frans, Onderzoek naar het bereikte niveau aan het eind van havo en vwo**, 2015 (CVTE)
- <http://bfu.goethe.de>
- taalunieversum.org (ERK en NT2)
- *Taalprofielen**, 2015 (SLO)
- *Het ERK in het voortgezet onderwijs**, maart 2012 (RUU, RUL en SLO)
- *Toetsen en beoordelen met het ERK**, dec 2011 (Cito en SLO)
- *Eindniveau Gespreksvaardigheid Engels in het voortgezet onderwijs**, november 2018 (SLO)
- www.leerplaninbeeld.slo.nl
- *Regeling Prestatiebox vo**
- SLO Syllabi, handreikingen, vakdossiers MVT (via www.erk.nl)
- Tussendoelen Kernvak Engels* (en andere moderne vreemde talen) in het vo, SLO
- Steunpunt taal en rekenen vo, <http://www.steunpuntvo.nl/>
- www.accessibility.nl
- Cotan (Commissie Testaangelegenheden Nederland)
- *Prestatiestandaarden voor het ERK in het eindexamenjaar – Een internationaal ijkingsonderzoek**, Arnhem: Cito, 2014
- *Speakerbox* en *Writingbox**, CPS downloaden via www.kernvakengels.nl

* pdf kan je downloaden op de site: www.kernvakengel.nl

1 www.erk.nl

Niemand kan hier omheen. Bijna alles dat de moeite waard is met betrekking tot het ERK is op deze site te vinden. Het loont de moeite om regelmatig [erk.nl](http://www.erk.nl) te bezoeken.

2 *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen Leren Onderwijzen Beoordelen*

Op zoek naar de bron van het ERK? Dit is het ERK basisdocument uit 2001. In 2017-18 up-to-date gemaakt met aandacht voor -A1 en C2, Be forewarned: it doesn't read like a novel. Think C2, with a little C1 thrown in to ever so slightly lighten things up.

3 *Taalprofielen*

Een must voor elke taaldocent! Ook het Referentiekader Taal (Nederlands als moedertaal) heeft hier veel aan te danken. In 2015 is een herziene versie uitgegeven.

Met de allereerste publicatie van Taalprofielen in 2004 is een belangrijke en zeer concrete stap gezet in het naar de praktijk vertalen van het ERK voor het Nederlands onderwijs. De ontwikkelde descriptoren voor de 5 ERK vaardigheden zijn door Citogroep getest op validiteit.

Dit document is deels de basis voor de handreikingen van de SLO, de nieuwe examens, de initiatieven bij niveaubeschrijvingen voor Nederlands, de ERK producten van het CITO, de tussendoelen van de onderbouw en de voorgenomen diagnostische toetsing in de onderbouw. De auteurs Ellie Liemberg en Dick Meijer hebben hiermee een topprestatie geleverd.

4 *Syllabus centraal examen 2019, moderne vreemde talen.*

Dit maakt duidelijk: 'de specificatie van de examens in termen van de niveaus van het Europese Referentiekader' en de specificatie van de examens leesvaardigheid in termen van het algemene beheersingsniveau en de gedetailleerde descriptoren zoals geformuleerd in Taalprofielen'

Doel voor de moderne vreemde talen: leerlingen beheersen de moderne vreemde taal minimaal op het streefniveau van het ERK.

Engels en het vernieuwde ERK

VU Amsterdam
2018-19

Agenda

1 Kennismaking

2 Inleiding het ERK 2019+

3 Meet the descriptors

4 ERK schoolpraktijk nu en later

5 Opdrachten, beoordeling, cijfers

6 Toepassing in de onderbouw en de bovenbouw

7 Tips en suggesties

cursusleider Jan Mulder, jonomul@me.com
www.kernvakengels.nl

Negen redenen... om te werken met het ERK	5
Inleiding	6
Doelen van het ERK	7
Wat is het ERK?.....	8
Niveaus van het Europees Referentiekader	9
Het Basisschema, de matrix van ERK taalniveaus	10
Het ERK in Nederland	11
Opvallende ERK cijfers in Nederland	13
Bandbreedte	14
Taalgrenzen	15
Welk ERK-scenario past bij de school?.....	16
3 scenario's voor het ERK	16
Beslispunten ERK	20
Nieuwe ERK ontwikkelingen	21
Taalbeleid.....	22
Regeling Prestatiebox Voortgezet Onderwijs 2015-2018.....	23
Praktische ERK tips	24
PTA en ERK-niveaus.....	30
Goethe, Cambridge, Ciep, CITO, enz en het ERK	31
Gespreksvaardigheid, niveaubeschrijving ERK	32
Schrijfvaardigheid, niveaubeschrijving ERK	34
Gesprekken voeren/interactie.....	35
Spreeken/presentatie/monoloog	38
Schrijfvaardigheid	41
Taalprofielen	51
Het Basisschema Nederlands	54
Beoordelingsmodellen spreken en schrijven	57

Der Gemeinsame europäische Referenzrahmen für Sprachen (GeR; auch GeRSdes [Europarats](#) legt eine für Sprachenlernende und -lehrende umfangreiche Empfehlung vor, die den Spracherwerb, die Sprachanwendung und die Sprachkompetenz von Lernenden transparent und vergleichbar macht. Diese Empfehlung wird für alle Teilqualifikationen (Leseverstehen, Hörverstehen, Schreiben und Sprechen) vorgenommen und ist in Form von sechs Kompetenzniveaus formuliert.

Le Cadre européen commun de référence pour les langues - Apprendre, Enseigner, Évaluer (CECR) est un document publié par le [Conseil de l'Europe](#) en 2001, qui définit des niveaux de maîtrise d'une langue étrangère en fonction de savoir-faire dans différents domaines de compétence. Ces niveaux constituent désormais la référence dans le domaine de l'apprentissage et de l'enseignement des langues dans de nombreux pays. En France, ils sont repris dans le code de l'éducation comme niveaux de compétence en langues vivantes étrangères attendus des élèves des écoles, collèges et lycées¹.

Negen redenen... om te werken met het ERK

- 1) **Internationaal vergelijkbare taalniveaus** de taalprestaties van leerlingen worden in het buitenland herkend en erkend.
- 2) **Vervolgstudie of werk in het buitenland** aantoonbare taalcompetentieniveaus.
- 3) **Mogelijkheid tot zelfbeoordeling** leerlingen kunnen met behulp van de 'can do'-descriptor hun eigen taalbeheersing beoordelen.
- 4) **Mogelijkheid tot zelfplanning** leerlingen kunnen niet alleen bepalen wat zij kunnen, maar ook wat ze moeten leren om hun taalbeheersing verder te ontwikkelen in de verschillende vaardigheden en contexten.
- 5) **Levensrecht leren** de 'can do'-descriptor beschrijven situaties waarvan leerlingen zich kunnen voorstellen dat zij zich in een vreemde taal zullen moeten redden; hierdoor wordt het leerproces een stuk realistischer.
- 6) **Afstemming op doelen en contexten** een taal kan worden geleerd voor specifieke doeleinden (zoals het lezen van publicaties over bepaalde onderwerpen, het volgen van een bepaalde studie in het buitenland, het onderhouden van contacten binnen een specifiek werkgebied; om te kunnen handelen in bepaalde contexten (zoals vakantie, werk, school of universiteit); of om teksten te produceren bestemd voor een specifiek publiek (van leeftijdgenoten tot officiële instanties). Het ERK maakt dit inzichtelijk.
- 7) **Ontwikkeling van doorlopende leerlijnen** met de 'can do'-descriptor zijn deze gemakkelijker te realiseren.
- 8) **Mogelijkheid om te differentiëren** leerlingen kunnen werken aan die aspecten van taal waar zij (meer) training in nodig hebben.
- 9) **Internationale examens** de school kan ervoor kiezen om een internationaal erkend certificaat te laten behalen (zoals Cambridge, Goethe, DELF, DELE), dat ook gekoppeld is aan het ERK.

bron: www.slo.nl 2018

Inleiding

Voor de taaldocent in het voortgezet onderwijs is er de laatste jaren een grote hoeveelheid lesideeën, toetsingsmogelijkheden en nuttige taaltaken ontstaan, gemaakt door bevlogen, creatieve collega-docenten en gedegen instituten als onder meer CPS, SLO en CITO. Voor een groot deel is deze ontwikkeling te danken aan het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader. Het ERK speelt anno 2018 een steeds grotere rol in het moderne talenonderwijs. Dit talenkader is door de Raad van Europa ontwikkeld om internationaal vergelijkbare taalniveaus te beschrijven.

Hoe goed spreekt iemand Duits, Spaans, Nederlands of Engels als vreemde of tweede taal? Op welk niveau kan men een verslag schrijven in zijn moedertaal? In de vreemde taal? Onderwijsstelsels en lesprogramma's zijn overal weer anders en daardoor is een objectieve en transparante vergelijking van het taalvaardigheidsniveau nauwelijks mogelijk. Hoe weet je of het Duits dat een Fransman op de middelbare school in Frankrijk heeft leren spreken van vergelijkbaar niveau is met dat van een Nederlander die als eindcijfer een 7 heeft gehaald voor het VMBO examen Engels? Kan VWO examenkandidaat Sandra wel de verplichte Engelstalige studieboeken lezen in het eerste jaar van haar studie economie op de universiteit Leiden? Het ERK is ontworpen om dit soort vragen te kunnen beantwoorden.

Dit referentiekader beschrijft wat men kan doen met een taal (bijvoorbeeld in staat zijn een eenvoudige e-mail te schrijven of een samenvatting te maken van een profielwerkstuk) en hoe goed en efficiënt men dit doet. In feite wordt zo de communicatieve competentie van de taalgebruiker beschreven.

Maatschappelijk gezien wordt het steeds belangrijker om op een eenduidige wijze aan te kunnen geven op welk niveau men een bepaalde taal beheerst. Voor internationale mobiliteit, studie, werk en vakantie in de 27 landen van de EU - waar maar liefst 21 officiële talen worden gesproken-, maar ook voor de dagelijkse communicatie in de eigen taal (denk aan functioneel Nederlands) is het vaak nuttig om te weten of men in de ERK schaal op bijvoorbeeld niveau A2 of B1 zit met een bepaalde vaardigheid.

Het ERK is de laatste jaren in Europa hét instrument geworden voor niveaus van taalbeheersing. Het wordt internationaal, politiek maar ook wetenschappelijk erkend. In Nederland is dit systeem al vanaf 2007 verplicht gekoppeld aan de kerndoelen en eindtermen van de moderne vreemde talen en aan Nederlands als tweede taal. Ook voor Nederlands als moedertaal is het ERK inmiddels uitgangspunt voor het taalonderwijs in het basis onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroeps onderwijs⁽¹⁾. Zelfs voor literatuur in het voortgezet onderwijs - voor het onderdeel literaire competentie en bij de specifieke literaire teksten zelf - gaat men uit van een directe koppeling aan het ERK basisschema.

---

¹ Zie het rapport van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, Enschede, 2008. www.taalenrekenen.nl

Doelen van het ERK

In de jaren 90 van de vorige eeuw besloot de Raad van Europa een zogenoemd *Common European Framework of Reference (CEFR)* te ontwikkelen.

Aan de basis van de ontwikkeling van deze in het Nederlands *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (ERK)* staat het streven naar duidelijkheid, transparantie en eenduidigheid ten aanzien van taalniveaus.

De doelstellingen van het taalbeleid van de Raad van Europa

- doeltreffende communicatie
- goede toegang tot informatie
- intensievere persoonlijke interactie
- internationale mobiliteit
- samenwerking onderwijsinstellingen in verschillende landen
- wederzijdse erkenning van diploma's en certificaten
- referentie-instrument voor taalleerders, docenten, materiaalontwikkelaars, taaltoetsers, maar ook werkgevers, opleidingen, buitenlandse stages en studie

Om deze doelen te kunnen realiseren werd in opdracht van de Raad van Europa het basisdocument geschreven: *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen*. De Nederlandse vertaling (2006), in opdracht van de Nederlandse Taalunie, geeft de lezer een overvloed aan theorie over het ERK, met daarbij talrijke schema's alsmede een indrukwekkende didactische verantwoording. Maar let wel, het is op C1+/C2 niveau geschreven. De informatiedichtheid is zeer groot, vakjargon zit er in elke alinea. Het leest dus niet zo vlot.

De beginnende ERK verkenner kan voor inhoudelijke achtergronden en Nederlandse toepassingen één of meer van deze praktische publicaties raadplegen:

Taalprofielen 2015*

SLO handreikingen (voor de moderne vreemde talen)

Syllabus CE MVT

Over de drempels met taal (voor Nederlands en literatuur)

Raamwerk Nederlands

---

* dit is hét basisdocument voor Nederland waarin de ERK-niveaus voor taalvaardigheid concreet worden beschreven

Wat is het ERK?

Het ERK staat vooral bekend om zijn niveaubeschrijvingen van de taalbeheersing. In gewone mensentaal, hoe goed je op een bepaald niveau bent in het:

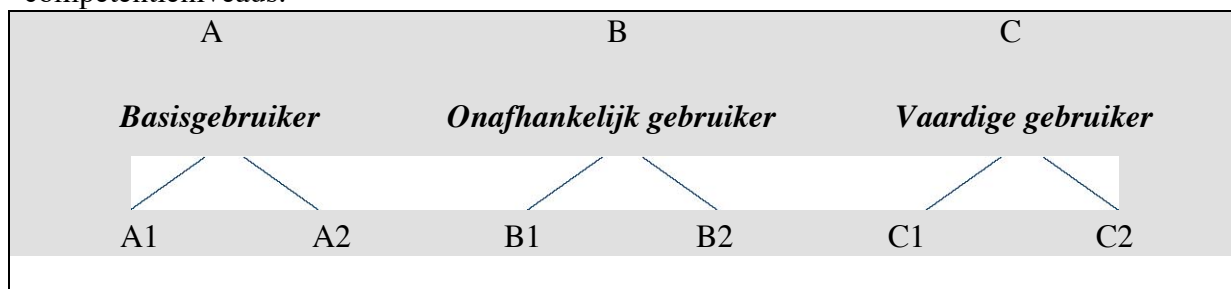
- begrijpen (luisteren en lezen)
- spreken (productie en interactie)
- schrijven

In het ERK worden drie globale vaardigheidsniveaus onderscheiden:

De basisgebruiker of afhankelijke gebruiker (niveau A) beheerst de meest elementaire vaardigheden van de taal, maar blijft bij communicatie nog afhankelijk van een bereidwillige gesprekspartner of correspondent, die de moeite wil nemen om zich aan dat niveau aan te passen. Zolang een taalgebruiker op dit niveau zit met lezen en/of schrijven wordt hij beschouwd als functioneel laaggeletterd. In Nederland is ongeveer 10 procent van de 15-jarigen laaggeletterd in het Nederlands.

De onafhankelijke gebruiker (niveau B) kan zich meestal vlot redden in de praktijk van alle dag, is goed te begrijpen en kan ook een normaal spreektempo volgen. Ook in de moedertaal is dit meestal het dagelijks taalniveau als het gaat om sociale interactie. Op B niveau kan men zich prima redden in het leven en goed handhaven in de samenleving.

De (zeer) vaardige gebruiker (niveau C) kent nauwelijks beperkingen in het gebruik van de taal en kan ook alles moeiteloos volgen. Het is een tamelijk abstract niveau en voor veel moedertaalsprekers niet haalbaar en ook niet echt noodzakelijk in het dagelijks leven. Deze 3 globale niveaus hebben elk een lagere en hogere variant. In totaal zijn er dus 6 competentieniveaus:

Praktisch voorbeeld van descriptoren voor gesprekken voeren op B1 niveau:

‘Kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in het gebied waar de betreffende taal wordt gesproken.’

‘Kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of zijn/haar persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijkse leven.’

Niveaus van het Europees Referentiekader

Basisgebruiker A1

Kan vertrouwde, alledaagse uitdrukkingen en elementaire zinnen over concrete behoeften begrijpen en gebruiken. Kan zichzelf en anderen voorstellen en kan vragen over persoonlijke gegevens stellen en beantwoorden (zoals waar iemand woont, mensen die men kent en dingen die men heeft). Kan op een eenvoudige manier communiceren, als de gesprekspartner langzaam en duidelijk spreekt en bereid is te helpen.

Basisgebruiker A2

Kan zinnen en vaak voorkomende uitdrukkingen begrijpen met betrekking tot onderwerpen van onmiddellijk belang (b.v. informatie over zichzelf en familie, boodschappen doen, werk). Kan in eenvoudige en alledaagse situaties communiceren over vertrouwde en alledaagse onderwerpen. Kan in eenvoudige termen aspecten van zijn/haar achtergrond, zijn/haar onmiddellijke omgeving, zijn/haar onmiddellijke behoeften beschrijven.

Onafhankelijk gebruiker B1

Kan de hoofdpunten begrijpen van standaardcommunicatie over vertrouwde onderwerpen die regelmatig voorkomen op het werk, op school, in de vrije tijd etc. Kan omgaan met de meeste situaties die zich plegen voor te doen tijdens een reis door het gebied waar de taal gesproken wordt. Kan eenvoudige, coherente teksten produceren over vertrouwde onderwerpen of onderwerpen die tot de persoonlijke belangstellingssfeer behoren. Kan ervaringen, gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities beschrijven en beknopt redenen of uitleg geven voor meningen en plannen.

Onafhankelijk gebruiker B2

Kan de kerngedachten van complexe teksten over concrete en abstracte onderwerpen begrijpen, ook van technische discussies in zijn/haar specialisatie. Kan zo vlot en spontaan communiceren dat de regelmatige interactie met moedertaalsprekers voor geen van beide partijen lastig is. Kan duidelijke, gedetailleerde tekst produceren over uiteenlopende onderwerpen. Kan een standpunt uiteenzetten over een bepaald thema en daarbij voor- en nadelen en verschillende opties aangeven.

Zeervvaardiggebruiker C1

Kan moeilijke, langere teksten van uiteenlopende aard begrijpen. Kan impliciete betekenis herkennen. Kan zichzelf vlot en spontaan uitdrukken, zonder al te duidelijk naar woorden te zoeken. Kan de taal flexibel en efficiënt aanwenden voor sociale, academische en professionele doelen. Kan duidelijke, goed gestructureerde, gedetailleerde teksten produceren over complexe onderwerpen, met een weloverwogen tekstopbouw, een duidelijke samenhang en goed gebruik van verbindingswoorden.

Zeervvaardiggebruiker C2

Kan zonder moeite alles begrijpen wat hij/zij hoort of leest. Kan informatie van gesproken of geschreven bronnen samenvatten, op een coherente manier argumenten en uiteenzettingen reconstrueren. Kan zichzelf spontaan, erg vlot, precies en genuanceerd uitdrukken, ook in meer complexe situaties.

Het Basisschema, de matrix van ERK taalniveaus

	Begrijpen		Spreken		Schrijven
	Luisteren	Lezen	Productie	Interactie	
C2	Ik kan moeiteloos gesproken taal begrijpen, in welke vorm dan ook, hetzij in direct contact, hetzij via radio of tv, zelfs wanneer in een snel moedertaaltempo gesproken wordt als ik tenminste enige tijd heb om vertrouwd te raken met het accent.	Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten, zoals handleidingen, specialistische artikelen en literaire werken.	Ik kan een duidelijke, goedlopende beschrijving of redenering presenteren in een stijl die past bij de context en in een doeltreffende logische structuur, zodat de toehoorder in staat is de belangrijke punten op te merken en te onthouden.	Ik kan zonder moeite deelnemen aan welk gesprek of discussie dan ook en ben zeer vertrouwd met idiomatische uitdrukkingen en spreektaal. Ik kan mezelf vloeiend uitdrukken en de fijnere betekenissen precies weergeven. Als ik een probleem tegenkom, kan ik mezelf hernemen en mijn betoog zo herstructureren dat andere mensen het nauwelijks merken.	Ik kan een duidelijke en vloeiend lopende tekst in een gepaste stijl schrijven. Ik kan complexe brieven, verslagen of artikelen schrijven waarin ik een zaak weergeef in een doeltreffende, logische structuur, zodat de lezer de belangrijke punten kan opmerken en onthouden. Ik kan samenvattingen van en kritieken op professionele of literaire werken schrijven.
C1	Ik kan een langer betoog begrijpen, zelfs wanneer dit niet duidelijk gestructureerd is en wanneer relaties slechts impliciet zijn en niet expliciet worden aangegeven. Ik kan zonder al te veel inspanning tv-programma's en films begrijpen.	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen geven over complexe onderwerpen en daarbij sub-thema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.	Ik kan mezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder merkbaar naar uitdrukkingen te hoeven zoeken. Ik kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en professionele doeleinden. Ik kan ideeën en meningen met precisie formuleren en mijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.	Ik kan me in duidelijke, goed gestructureerde tekst uitdrukken en daarbij redelijk uitgebreid standpunten uiteenzetten. Ik kan in een brief, een opstel of een verslag schrijven over complexe onderwerpen en daarbij de voor mij belangrijke punten benadrukken. Ik kan schrijven in een stijl die is aangepast aan de lezer die ik in gedachten heb.
B2	Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaarddialect begrijpen.	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interessegebied. Ik kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten.	Ik kan zodanig deelnemen aan een vloeiend en spontaan gesprek, dat normale uitwisseling met moedertalsprekers redelijk mogelijk is. Ik kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin mijn standpunten uitleggen en ondersteunen.	Ik kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interesses. Ik kan een opstel of verslag schrijven, informatie doorgeven of redenen aanvoeren ter ondersteuning vóór of tégen een specifiek standpunt. Ik kan brieven schrijven waarin ik het persoonlijk belang van gebeurtenissen en ervaringen aangeef.
B1	Ik kan de hoofdpunten begrijpen wanneer in duidelijk uitgesproken standaarddialect wordt gesproken over vertrouwde zaken die ik regelmatig tegenkom op mijn werk, school, vrije tijd enz. Ik kan de hoofdpunten van veel radio- of tv-programma's over actuele zaken of over onderwerpen van persoonlijk of beroepsmatig belang begrijpen, wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk gesproken wordt.	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoofdfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan uitingen op een simpele manier aan elkaar verbinden, zodat ik ervaringen en gebeurtenissen, mijn dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven. Ik kan in het kort redenen en verklaringen geven voor mijn meningen en plannen. Ik kan een verhaal vertellen, of de plot van een boek of film weergeven en mijn reacties beschrijven.	Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in een gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).	Ik kan eenvoudige samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Ik kan persoonlijke brieven schrijven waarin ik mijn ervaringen en indrukken beschrijf.
A2	Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.	Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven.	Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrijp om het gesprek zelfstandig gaande te houden.	Ik kan korte, eenvoudige notities en boodschappen opschrijven. Ik kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.
A1	Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken.	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.	Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven.	Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreektempo te herhalen of opnieuw te formuleren en mij helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.	Ik kan een korte, eenvoudige ansichtkaart schrijven, bijvoorbeeld voor het zenden van vakantiegroeten. Ik kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld mijn naam, nationaliteit en adres noteren op een hotelinschrijvingsformulier.

Het ERK in Nederland

Het Nederlandse Ministerie van Onderwijs (OCW) beschouwt het ERK al jaren als de officiële maatstaf voor het in kaart brengen van taalvaardigheden in de moderne vreemde talen in Nederland. Ook voor de moedertaal – Nederlands – speelt het ERK bij OCW een steeds grotere rol. De bedoeling is duidelijk: dit systeem van taalniveauschalen moet worden ingebed in het regulier voortgezet en middelbaar onderwijs.

Nu al wordt het ERK in het VMBO/MBO gebruikt om aan te geven wat een leerling moet beheersen om goed in de maatschappij te kunnen functioneren (zie *Leren, Loopbaan en burgerschap en Raamwerk Nederlands*). Voor Nederlands op HAVO/VWO wordt er binnen een paar jaar een moedertaal variant van het ERK (het NRK?) ingevoerd. Deze zal op den duur de basis van de kerndoelen en eindtermen voor Nederlands bepalen, ook voor het basisonderwijs, VMBO en MBO. Het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader wordt ook gebruikt in de *Wet Inburgering* die in Nederland sinds 1 januari 2007 geldt. Inburgeringsplichtigen moeten sindsdien zorgen dat ze Nederlands leren spreken, lezen, schrijven en verstaan op A2-niveau.

Het ERK is flexibel genoeg om aan de behoeften van verschillende schooltypen, talen en didactische uitgangspunten tegemoet te komen. Het is een universeel, beschrijvend model dat de hele taalontwikkeling en beheersing van een taalgebruiker beschrijft. Voor de moedertaalniveaus A1 en A1+ schiet het kader tekort. Om deze zeer basale niveaus bij Nederlands aan te geven kan men gebruik maken van het handige Diataal systeem (www.diataal.nl).

Enkele voordelen van het ERK voor het talenonderwijs in Nederland:

1 Onderlinge afstemming van de talen en coherent taalbeleid

Het ERK maakt het mogelijk om als talensecties over de grenzen van de eigen taal te kijken. Het systeem maakt duidelijk dat Nederlands en de moderne vreemde talen in wezen dezelfde functionele doelen nastreven, ook al zijn de uitgangspunten wezenlijk anders. De introductie van een algemeen maatschappelijk functioneel niveau voor Nederlands (minimaal B1) en de realistisch haalbare eindniveaus voor de moderne vreemde talen vormt de basis voor taaloverleg en taalbeleid.

2 Methode ontwikkeling

Bij het plannen van cursussen en het ontwikkelen van lesmateriaal is het ERK een uitstekende leidraad. Alle mogelijke aspecten van taalbeheersing komen uitvoerig aan bod (zie de verschillende schema's achterin dit boekje).

De uitgever en de leergangauteur weten welke concrete doelstellingen voor een bepaald beheersingsniveau nagestreefd moeten worden. Zo zal iemand op niveau A2 'korte, eenvoudige teksten moeten kunnen begrijpen over vertrouwde zaken van concrete aard, die zijn geschreven in veelgebruikte alledaagse of werkgebonden taal'.

3 Curriculumontwikkeling op school

Het ERK helpt bij het formuleren van taalbeleid, plannen van de leerstof, het kiezen van methodes die bij het beleid passen, leerstofindeling en niveautoetsing.

4 Afstemming toetsing en beoordeling

Men kan voor alle talen gezamenlijk afspreken hoe er wordt getoetst en hoe deze toetsen worden beoordeeld. Zie 'tip 3'. ERK beoordelingscriteria benadrukken wat de leerling wel kan, de concreet bereikte resultaten in plaats van (negatieve) tekortkomingen.

5 Doorgaande leerlijnen en samenhang

In de schoolloopbaan van elke leerling zitten vaak wat lastige 'drempels': overgangen tussen de verschillende schooltypen: basisschool, onderbouw, bovenbouw, vmbo, mbo, havo, vwo, hbo, universiteit. Het ERK verschaft concrete informatie over de taalbeheersing van de leerling, informatie die van belang is voor de volgende schoolsoort en de volgende docent. Een taalpaspoort of vaardigheidscertificaten kunnen uitkomst bieden. (zie Tips). Een school kan over een jaar of 2 (zie Masterplan ERK bij de Tips), ook een digitale instaptoets afnemen, om zo te weten op welk ERK-niveau een nieuwe leerling of student zit.

6 Realistische en heldere ijkpunten voor de streefniveaus per taalvaardigheid

Ervaring en onderzoek moet uitwijzen wat er van een gemiddelde leerling/leerder verwacht mag worden. De ERK streefniveaus van 2 of 3 jaar geleden blijken achteraf vaak te hoog te zijn gesteld, zoals blijkt uit onderzoek en praktijk. Wat de moderne vreemde talen betreft zijn of worden deze streefniveaus soms naar beneden bijgesteld (nooit naar boven!). Het CITO speelt een belangrijke rol in dit ijkingsproces.

Bij Nederlands zit men aan het begin van de implementatie van het ERK en zie je dat daar net als eerder bij de vreemde talen de inschatting wat aan de hoge kant lijkt te zitten. Het C1 niveau, dat door de Commissie Meijerink voor VWO als streefniveauniveau voor alle 5 vaardigheden wordt voorgesteld, is hoogstwaarschijnlijk een goed voorbeeld van een te hoge inschatting van wat de gemiddelde VWO'er aan kan. Het C-niveau is namelijk eerder de uitzondering dan de regel, met name bij schrijven en spreken.

Voor de receptieve vaardigheden - lezen en luisteren - is C1 voor de VWO examenkandidaten wellicht haalbaar (om te veel onvoldoendes te voorkomen moeten er denkt deze cursusleider ook wat B2+ opdrachten bij), maar voor spreken en schrijven kan men beter aansluiten bij de praktijk van het huidige VWO examen: B2+. Het ERK proces bij Nederlands als moedertaal op HAVO en VWO moet nog worden opgestart. Onderzoek en praktijk is er nog nauwelijks. Er moeten duidelijke voorbeelden per ERK niveau beschikbaar komen (een SLO taak) en het CITO zal net als bij de vreemde talen een gedegen koppelingsonderzoek moeten doen.

7 Inzicht in wat een leerling aan kan en hoe de leerling leert

Het ERK maakt het mogelijk om, bijvoorbeeld naast de reguliere repetities, proefwerken en overhoringen, ook toetsen af te nemen die meten of de leerling een bepaald ERK-niveau heeft. In het naderende ERK-tijdperk kan een docent zijn leerlingen een toets op maat voorleggen. Dat wil zeggen: elke leerling maakt een toets op zijn eigen niveau, of dat nu A2 is, B1 of B2. Docenten krijgen daarmee inzicht in het leerproces van hun leerlingen.

Gebruik van ERK-toetsing impliceert bovendien dat de voortgang van leerlingen, ongeacht het schooltype, in kaart gebracht kan worden. Zo kan Eileen, klas 3 vmbo-KB, tweetalig opgevoed in Engels en Nederlands, excelleren in een moderne vreemde taal. Terwijl Bas, klas 6 vwo, wiskundig begaafd, voor spreekvaardigheid Engels niet verder komt dan 'onder B1'. Als een leerling wil doorstromen binnen het voortgezet onderwijs of van het voortgezet onderwijs naar het beroepsonderwijs of hoger onderwijs, kan tevens op basis van ERK-toetsing vastgesteld worden of hij het vereiste taalniveau heeft. Werkgevers en

vervolgopleidingen, zowel in Nederland als daarbuiten, zijn steeds beter op de hoogte van de mogelijkheden van ERK toetsing om vast te stellen of iemand het gewenste taalniveau heeft.

8 Nadruk op wat de leerling wél kan

Het ERK maakt differentiatie in het taalonderwijs mogelijk. Hierdoor kunnen leerlingen onderwijs volgen op hun eigen taalniveau. Daarnaast kunnen leerlingen toetsen maken op hun eigen niveau. Cijfers voor repetities zeggen minder over wat een leerling kan dan ERK niveaus.

9 Verschillende ERK-niveaus geven een duidelijk beeld van wat de leerling kan

Het is mogelijk om de verschillende taalvaardigheden (lezen, luisteren, schrijven, interactie en presentatie) met toetsen van verschillende ERK-niveaus vast te stellen. Zo kan een leerling uit vwo 5 leesvaardigheid Duits op B1-niveau beheersen, maar voor schrijfvaardigheid Duits de beoordeling 'onder A2' behalen.

10 Certificering per vaardigheid

Zie *tips*.

11 Schoolprofilering

ERK-toetsing biedt scholen de mogelijkheid zich te profileren met hoger dan landelijk gemiddelde ERK-niveaus bij examenkandidaten. Voorwaarden zijn voldoende taaltijd, extra taallessen, extra formatie voor de talen en een verserkt taalonderwijs. Zie scenario 3.

Opvallende ERK cijfers in Nederland

Basisgegevens taalonderwijs VO

Er zijn

- 1400 scholen voor voortgezet onderwijs
- 940.000 VO leerlingen Nederlands
- 940.000 VO leerlingen Engels
- 400.000 leerlingen die Frans, Duits en/of een andere vreemde taal hebben
- 50.000 taaldocenten (voornamelijk Nederlands, Engels, Duits, Frans, maar ook Italiaans, Fries, Spaans, Arabisch, Marokaans, Chinees en Russisch)

Op termijn kunnen jaarlijks:

- 940.000 leerlingen regelmatig 'ERK-getoetst' worden
- 220.000 examenleerlingen ERK examens afleggen (CE en SE)
- 2.000.000+ ERK taaltaken worden gemaakt

Bandbreedte

Een ERK niveau (bijvoorbeeld A2) vertegenwoordigt een bepaalde ruimte aan taaltijd en inspanning. De *bandbreedte* van niveaus is de ruimte tussen het begin van een zogenoemd 'basisniveau' (zoals A2, B1 of B2) en het einde van de 'plusniveaus' (bijvoorbeeld A2+, B1+, B2+).

A2	A2+
B1	B1+
B2	B2+

Hoe hoger het niveau, hoe groter het verschil in inspanning/taaltijd tussen het begin en het einde van dat niveau. Het kost misschien 160 uur aan taaltijd om voor Engels of Duits niveau A2 te halen, bovenop de taaltijd die al nodig was voor niveau A1. Maar om na A2 op niveau B1 te komen kost het zeker nog ruim 300 uur aan inspanning (taaltijd). Voor niveau B2 is misschien wel 600 uur nodig (gesteld dat de taalleerder het aangeboren taalvermogen bezit om dit niveau te kunnen halen).

In het B1 niveau is er een enorm verschil in communicatieve competentie tussen iemand die net op B1 niveau presteert en iemand die aan het einde van B1+ (dus tegen maar nog niet helemaal op niveau B2) zit. De bandbreedte van een niveau is van groot belang, omdat het duidelijk maakt dat er een hoeveelheid inspanning en taaltijd geïnvesteerd moet worden om verder te komen. In termen van inspanning kan je denken aan enkele honderden uren taaltijd (zie 'Taaltijd', bij de Tips) tussen het begin en het einde van B1. Voor niveau B2 is de bandbreedte in taaltijd gemeten veel groter. Het kost zeker twee keer zo veel tijd om lezen of schrijven op dit niveau te leren beheersen. Maar nog belangrijker is het om te weten dat veel mensen niet in staat zijn om alle vaardigheden op B2 niveau te beheersen, niet in de moedertaal en dus zeker niet in een vreemde taal.

Wat is het inhoudelijk verschil tussen A2 en A2+? Dit schema voor spreken maakt de bandbreedte binne A duidelijk:

A2	A2+
<p>Sociale functies en transacties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eenvoudige alledaagse beleefdheidsvormen gebruiken om mensen te begroeten, aan te spreken en te vragen hoe zij het maken; - reageren op nieuws; - zeer korte sociale gesprekken voeren; - vragen stellen en beantwoorden over werk/vrije tijd; - uitnodigingen doen en beantwoorden; - bespreken wat men gaat doen, waar men naartoe gaat en een ontmoeting afspreken; - aanbiedingen doen en aanvaarden; - eenvoudige transacties in winkels doen; - eenvoudige inlichtingen vragen, bijvoorbeeld over openbaar vervoer; - alledaagse producten en diensten vragen/leveren; - de weg vragen en wijzen. 	<p>Zeer goede A2-prestatie, dat wil zeggen <i>Meer actieve deelname</i> aan gesprekken met enige hulp en zekere beperkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eenvoudige face-to-face gesprekken beginnen gaande houden en beëindigen; - redelijk gemakkelijk communiceren in gestructureerde situaties; - ideeën/informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen in voorspelbare alledaagse situaties, mits de gesprekspartner indien nodig helpt; <p><i>Meer mogelijkheden om een monoloog te voeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - alledaagse aspecten van zijn omgeving beschrijven; - in eenvoudige bewoordingen uitdrukken hoe hij zich voelt; - korte, elementaire beschrijvingen geven van gebeurtenissen, activiteiten, huisdieren, bezittingen.

Taalgrenzen

Bij het vaststellen van realistische streefniveaus voor Nederlands als moedertaal moet nog veel onderzoek plaatsvinden, maar de eerste indicaties geven aan dat het B spectrum voor de meeste onderwijs soorten (vmbo, mbo, havo, schrijven en misschien spreken bij vwo) het uitgangspunt moet zijn.

Het gewone, dagelijks leven in welke moedertaal dan ook speelt zich voor de meeste mensen af in het zeer brede B spectrum (B1 en B2). Uit onderzoek bij Nederlands* blijkt dat moedertaalsprekers voor vaardigheden als lezen, luisteren en spreken waarschijnlijk op niveau B1 of B2 de taal gebruiken. Niveau B1 voor schrijven wordt door lang niet alle moedertaalsprekers ooit gehaald, en dat betekent dat veel allochtone en autochtone mensen levenslang als functioneel analfabeet (=laaggeletterd) worden geklassificeerd. Als deze begrenzings bij de moedertaal gelden, heeft dit natuurlijk gevolgen voor de inschattingen van de uiteindelijk te behalen vaardigheidsniveaus voor Nederlands als tweede taal en voor de vreemde talen in het voortgezet onderwijs.

Dat de gemiddelde Nederlander zijn eigen taal op C1 niveau niet vlot kan lezen of goed kan begrijpen is niet bijzonder of zorgwekkend als het maatschappelijk verkeer - het dagelijks leven - zich voornamelijk afspeelt in het B spectrum. Betrekkelijk weinig mensen komen dagelijks C1 (laat staan C2) teksten tegen. De uitzonderingen zijn de mensen die bijvoorbeeld de culturele of wetenschappelijke bijlagen van het NRC regelmatig lezen of naar het radioprogramma *Kunststof* luisteren. Ook wetenschappelijke en specialistische teksten kennen een beperkt publiek

Toepassing van het ERK op het moedertaalonderwijs roept een aantal belangrijke onderzoeksvragen op. Om maar een paar te noemen:

- *Wat is het moedertaalniveau per vaardigheid van de gemiddelde autochtone Nederlander, in termen van het ERK?*
- *Voor wie is het niveau C1 en C2 nuttig en haalbaar?*
- *Zijn er mensen, afgezien van verslaggevers, recensenten van de 'betere' bladen en wetenschappelijk onderzoekers die wel eens een verslag moeten schrijven op C1 of C2 niveau in de eigen taal?*
- *Is er per individu een bovengrens aan wat men met taal kan doen, een natuurlijke taalniveaubegrenzer (aanleg, capaciteit) die voor iedereen weer anders is?*
- *Is er, net als bij zwemmen, schaken, piano spelen en voetballen, een professioneel of intellectueel niveau, voor taal het C niveau, dat voor de meeste mensen niet noodzakelijk en/of haalbaar is?*
- *Is het realistisch om voor alle VWOers het C1 niveau aan te houden als streefniveau voor de moedertaal?*

Welk ERK-scenario past bij de school?

Wat betekent de invoering van het ERK voor de school? Het antwoord op deze vraag hangt sterk af van het taalbeleid van de school. In grote trekken zijn er 3 soorten scholen die men kan onderscheiden als het gaat om taalbeleid en de invoering van het ERK:

De school met 'basisaandacht' voor taalbeleid

De school met (redelijk) veel aandacht voor taalbeleid

De 'taalsterke' school: de school met zeer veel aandacht voor het taalonderwijs

Scholen met wat minder aandacht (of 'basisaandacht') voor taalbeleid zullen dit talenraamwerk veelal zien als een zaak van de afzonderlijke vakken en op dat vakniveau aandacht aan de het ERK besteden. Natuurlijk zal de school aan de wettelijke verplichtingen willen voldoen. Maar samenhang en samenwerking met andere talen en duidelijke schoolbrede leerlijnen komen misschien wat moeizaam tot stand en het ERK wordt niet in eerste instantie gezien als een instrument voor onderwijsverbetering.

De implementatie van het ERK loopt niet via het beleid van de school of sturing van de directie maar is afhankelijk van het initiatief van enkele enthousiaste docenten.

Scholen met (redelijk) veel aandacht en draagvlak voor taalbeleid willen het ERK bewust invoeren om het taalonderwijs te verbeteren en versterken. Samenhang en doorgaande leerlijnen worden bewust nagestreefd. Het ERK wordt voor zover mogelijk beleidsmatig, actief en schoolbreed ingevoerd.

Taalsterke scholen, of het nou om VMBO, HAVO of VWO gaat, hebben hoge ambities voor het taalonderwijs en zoeken naar middelen om het taalniveau van de leerling te verhogen. Het ERK is zo'n middel, naast andere middelen zoals extra tijd voor de talen, native speakers als onderwijsassistent bij de vreemde talen, een leerlingvolgsysteem om aan het begin van de brugklas al het taalprofiel van de leerling in kaart te brengen, veel internationale contacten, versterkt taalonderwijs, enzovoort.

3 scenario's voor het ERK

Elke school bepaalt zelf hoe het ERK ingevoerd wordt, rekening houdend met het eigen taalbeleid, de kerndoelen, de eindtermen en de algemene eisen ten aanzien van samenhang en leerlijnen. Maar wat past het beste bij de school?

Hieronder staan drie mogelijke scenario's die hierbij van dienst kunnen zijn. Voor alle scenario's geldt: uitgaan van duidelijke doelstellingen (beleid, goede afspraken en praktische coördinatie).

Scenario 1	De basisinvoering
Scenario 2	De inhoudelijke invoering
Scenario 3	De 'taalsterke' invoering

<p style="text-align: center;">Scenario 1</p> <p>DE BASISINVOERING</p>	<p><i>Scenario 1, de basisinvoering, beschrijft wat alle scholen hoe dan ook moeten doen met het ERK in de komende jaren.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekening houden met de onderbouw kerndoelen en tussendoelen • Rekening houden met een verplicht leerlingvolgsysteem • Rekening houden met een verplichte tussentoets • Rekening houden met de eindtermen van de talen • Zorgen voor samenhang en doorgaande leerlijnen bij de talen • Het ERK expliciet opnemen in het PTA van de talen • Aansluiting met het MBO en het Hoger Onderwijs • Goede afstemming tussen de talen realiseren door bijvoorbeeld een ERK coördinator aan te wijzen • Afspreken en regelen hoe het ERK wordt gepresenteerd aan de leerlingen, ouders, collega's • Zorgen dat alle taaldocenten op de hoogte zijn van het ERK en de schoolafspraken over de invoering • ERK in taalbeleid onderbrengen • Een budgetplan maken voor de besteding van de prestatieboxgelden • Europese beoordelingsmodellen voor schrijven en spreken gebruiken vanaf niveau A2 en in het schoolexamen Ne/MVT • Zorgen dat men zorgvuldig met het ERK omgaat • Rekening houden met het gegeven dat ook Nederlands en literatuur met het ERK te maken hebben (VMBO) of krijgen (HAVO/VWO)
<p>Inzet van tijd en formatie om deze zaken goed te regelen</p>	<p>Een duidelijke voorwaarde om deze basisinvoering te laten slagen is voldoende tijd voor de docenten die een voortrekkersrol krijgen.</p> <p>Een middelgrote schoollocatie (ongeveer 1000 leerlingen) zou de eerste jaren zeker 200 - 280 uur (5 tot 7 taakuren) per jaar moeten reserveren voor deze docenten.</p>

<p>Scenario 2</p> <p>INHOUDELIJKE INVOERING</p>	<p><i>De school die het ERK inhoudelijk in wil voeren heeft nodig, aanvullend op de punten van het basisscenario:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een pro-actieve directie, die het proces aanstuurt door de onderstaande zaken te regelen • Een taalteam • Een taalcoördinator (TC) die schoolbreed zorgt voor <ul style="list-style-type: none"> • taalbeleid • taalbeleidsplan • een realistisch en haalbaar actieplan • Alle taaldocenten, ook docenten Nederlands, worden goed op de hoogte gehouden van het ERK en van de doelen en afspraken • Aandacht bij de talen voor inhoudelijke samenhang • Vanaf de onderbouw op het ERK gebaseerde leerlijnen voor elke taalvaardigheid. • Het gebruik van het ERK om nieuwe initiatieven bij de talen te ontplooien • Gevarieerde taaltaken structureel aanbieden • Dossiergegevens bijhouden voor goed zicht op de talige ontwikkeling van de leerling • Een leeskalender vanaf de eerste klas • ERK- certificaten in het laatste schooljaar • Alle talen gebruiken dezelfde of soortgelijke ERK toetsen en beoordelinginstrumenten voor spreken en schrijven
<p>Inzet van tijd en formatie om deze zaken goed te regelen</p>	<p>Inzet van tijd/formatie om dit te regelen: Denk aan 320 – 600 uur. (8 – 15 lessen), met de formatie van scenario 1 inbegrepen. Deze tijd is nodig om taalbeleid te ontwikkelen (TC), en een actieplan uit te voeren (TC en taalteam). De schoolleiding is actief betrokken bij het hele proces, zowel aansturend als in de voorwaardelijke sfeer.</p>

<p>Scenario 3</p> <p>TAALSTERKE INVOERING</p>	<p><i>De school die diep wil investeren in het taalonderwijs kan naast of aanvullend op de punten van scenario's 1 en 2:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school profileert zich als 'taalschool', taalprofielschool of internationale school • • Het ERK wordt <u>breed</u> ingevoerd, ook Nederlands doet mee • De talen worden door de directie beschouwd als basis voor schoolsucces, ook bij andere vakken • De school heeft een duidelijke visie op taalonderwijs, vastgelegd in een meerjarig beleidsplan • Er wordt rekening gehouden met functioneel taalgebruik voor alle vakken in het curriculum • Versterkt taalonderwijs wordt aan alle leerlingen aangeboden • De school besteedt meer formatie, geld en (les)tijd aan de talen • Voor deze school biedt het ERK ondersteuning bij het realiseren van ambities en plannen voor alles wat met taal te maken heeft • Men streeft waar mogelijk naar differentiatie op basis van ERK niveau • De school streeft een hoger dan gemiddeld ERK niveau na: bijvoorbeeld bij schrijven B1+ in plaats van B1, A2 in plaats van A1+ • Taalonderwijs onderbouw en bovenbouw sluiten prima op elkaar aan • Methodekeuze wordt waar mogelijk ook gebaseerd op het ERK • Het literatuurprogramma (VMBO, HAVO en VWO) houdt rekening met het ERK • Men overweegt op termijn een taalportfolio en taalpaspoort in te voeren • Rapportage aan ouders over de talige ontwikkeling (ook in ERK termen) van de leerling vindt regelmatig plaats
<p>Inzet van tijd en formatie om deze zaken goed te regelen</p>	<p>Inzet van tijd/formatie om dit te regelen: Dit is afhankelijk van de grootte en complexiteit van de school. In de beginjaren – om het proces op gang te brengen – kan gedacht worden aan 600 - 1000 uur op jaarbasis, voor een team van zeer gemotiveerde docenten onder leiding van een of meer taalcoördinatoren. De schoolleiding steekt zelf ook inhoudelijk veel tijd in het proces, en neemt waar nodig het voortouw.</p>

Beslispunten ERK

1. De kerndoelen en tussendoelen onderbouw

- ERK/NRK opnemen in het schoolwerkplan
- Leerlingvolgsysteem voor Engels en Nederlands
- De diagnostische tussentoets Engels en Nederlands
- Afstemming met Frans, Duits en andere vreemde talen

2. De eindtermen van de talen

- Afsluitende ERK toetsing in het laatste examenjaar afspreken
- Het ERK expliciet in het PTA opnemen (zie ERK en het PTA)
- Beoordelingssystematiek bij schrijven en spreken in het schoolexamen afspreken
- Bij spreken zowel interactie als monoloog/presentatie toetsen

3. Samenhang

- Met alle talen afspreken welke rol het ERK krijgt in elk schooljaar
- Leeskalender invoeren
- Afstemming schrijfconventies
- Afstemming beoordelingscriteria

4. Doorlopende leerlijnen

- ERK resultaten/profiel/dossier van elke leerling bijhouden, vanaf de onderbouw
- Streefniveaus, per taal en per vaardigheid duidelijk aangeven
- Duidelijk maken wat het MBO en het Hoger Onderwijs verwachten als instapniveau
- Een afsluitend talenpaspoort aan de leerling meegeven
- Een eenvoudig en handzaam taalportfolio invoeren (voor alle talen?) als onderdeel van het leerlingvolgsysteem
- Europese beoordelingsmodellen schoolbreed invoeren
- Goede aansluiting taalonderwijs onderbouw en bovenbouw
- Differentiatie op basis van ERK niveau

5. Taalcoördinatie of ERK-coördinatie

- Een coördinator aanwijzen of benoemen voor de schoolbrede implementatie van het ERK/NRK
- Een takenpakket voor deze taalcoördinator (TC) vaststellen
- Een taalteam met docenten van alle talen samenstellen
- Een takenpakket voor dit team vaststellen
- De taken van de directie tav de implementatie van het ERK vaststellen
-

6. Taalbeleid

- Regeling Prestatiebox Voortgezet Onderwijs
- Besteding van de 'prestatiegelden'
- Een taalbeleidsplan voor een periode van 4 jaar schrijven
- Voor elk schooljaar een actieplan maken
- ERK in het taalbeleid onderbrengen
- Inbedding van het ERK in elk schooljaar
- Een budgetplan vaststellen voor implementatie van het ERK
- Taalprofiel van de school: welk scenario wil men?
- De positie en de rol van Nederlands
- Versterkt taalonderwijs onderzoeken
- Eigen taaldoelen van de school: hogere ERK streefniveaus voor leerlingen die het aankunnen, versterkt taalonderwijs, enz

Nieuwe ERK ontwikkelingen

Interessante ontwikkelingen in de Companion Volume van het ERK (2018)

Nieuwe schalen, zoals...

- Reading as a leisure activity
- Watching tv, film and video
- Sustained monologue: giving information
- Creative writing
- Expressing a personal response to creative texts (including literature)
- Online interaction
- Using telecommunications
- Young learners, 7-10
- Young learners, 11-15

Maar ook

- Een geheel nieuw ERK niveau: 'PRE A1'
- Aanvullende omschrijvingen voor A1 en C2
- Mediation, een belangrijk nieuw element
- ERK Gebarentaal
- Leeftijdsschalen 7-10 en 11-15

Taalbeleid

Taalbeleid houdt onder andere in:

- Doelstellingen van taaleducatie vaststellen
- Het schrijven van een beleidsplan
- Uitzetten en bewaken van de leerlijn taaleducatie
- Samenwerking en afstemming van de talen en andere vakken benoemen
- Een 4-jarenplan maken
- Per schooljaar een actieplan maken met de doelen van dat jaar
- Aangeven hoe de 'prestatieboxgelden' worden ingezet

Het ERK is een zeer belangrijke factor voor schoolbeleid ten aanzien van taaleducatie.

Een taalcoördinator is vaak de persoon die het taalbeleid op papier zet.

Bij het opstellen van een beleidsplan voor taaleducatie dat rekening houdt met het ERK zou het volgende overzicht als uitgangspunt kunnen dienen.

Inhoudselementen beleidsplan taaleducatie

- 1 Visie en schoolbeleid ten aanzien van taaleducatie
- 2 Gewenst profiel van de school ten aanzien van taaleducatie
- 3 Huidig taalprofiel van de school
- 4 Wat is al goed: sterke punten van de school ten aanzien van taaleducatie?
- 5 Wat mist de school op het gebied van taaleducatie?
- 6 Plannen en activiteiten voor de periode 2009-2013
- 7 Inzet van het ERK in deze periode
- 8 Budget en formatie
- 9 Taken van de taalcoördinator
- 10 Taken van de schoolleiding

Regeling Prestatiebox Voortgezet Onderwijs 2015-2018

OCW heeft voor het voortgezet onderwijs beleidsprioriteiten uitgewerkt in de actieplannen Beter Presteren en Leraar 2020. Een belangrijke ambitie is dat de prestaties van de leerlingen over de hele linie omhoog gaan. Het Actieplan Beter Presteren dat OCW met de VO raad heeft afgesloten in een Bestuursakkoord bevat een beperkt aantal gerichte maatregelen. Daarvoor is jaarlijks gemiddeld 120mln extra subsidie beschikbaar via de Regeling Prestatiebox.

Het gaat om vijf landelijke speerpunten:

1. Leerlingen behalen goede resultaten op de kernvakken én worden breed gevormd. Er zal gericht worden ingezet op de kernvakken Nederlands, Engels, Wiskunde/rekenen, waardoor de leerprestaties van alle leerlingen op die vakken aantoonbaar verbeteren.

2. Scholen werken systematisch aan het maximaliseren van prestaties van leerlingen, dat wil zeggen dat ze opbrengstgericht werken. Ten minste 50% van de scholen zal in 2015 voldoen aan alle criteria die de Inspectie hanteert voor ‘opbrengstgericht werken’.

3. Alle leraren zijn in staat opbrengstgericht te werken en het onderwijs af te stemmen op verschillen binnen de klas, niet alleen ten behoeve van de gemiddelde leerlingen, maar ook van de cognitief zwakkere en sterkere leerlingen.

4. Op de scholen is sprake van een ambitieuze leercultuur waar excellentie wordt gestimuleerd en hoogbegaafdheid wordt ondersteund. De leerprestaties van de 20% best presterende vwo-leerlingen stijgen aantoonbaar.

5. Op scholen is sprake van een lerende cultuur, waarin het niet alleen draait om het leren van leerlingen, maar ook om het leren van leraren en schoolleiders. Alle leraren en schoolleiders moeten gaan voldoen aan de geldende bekwaamheidseisen en systematisch werken aan hun bekwaamheidsonderhoud

Scholen in het voortgezet onderwijs krijgen in 2018 295 euro per leerling vanuit de prestatiebox. Dat heeft het ministerie van OCW vlak voor de jaarwisseling bekendgemaakt.

Het geld uit de prestatiebox is bedoeld om de ambities uit het sectorakkoord vo te realiseren. Het geld is in principe structureel beschikbaar, maar de voorwaarden ervan en het bedrag per leerling kunnen per jaar verschillen.

Bekijk de **regeling prestatiebox 2018 vo** op de website van de Staatscourant, of op de site www.kernvakengels.nl.

Praktische ERK tips

In de afgelopen jaren zijn er allerlei interessante ontwikkelingen geweest op het gebied van het talenonderwijs, vooral gebaseerd op praktische toepassingen van het Europees Referentiekader (ERK). Voor de docenten vreemde talen, maar ook voor de moedertaal docent zijn deze ontwikkelingen inspirerend. Hieronder een overzicht met in het oog springende lesideeën, publicaties en sites die voor elke taaldocent van belang zijn, en die vaak direct inzetbaar zijn in de les.

- 1 erk.nl
- 2 CITO ERK toetsen
- 3 Europese beoordelingsinstrumenten voor schrijven en spreken
- 4 Certificaten
- 5 Taaltijd bewaken
- 6 Speakerbox en Writing Box, van het CPS talencentrum
- 7 Het ERK spel
- 8 De leeskalender

1 www.erk.nl

Elke taaldocent die nog niet goed op de hoogte van het ERK in Nederland kan snel en makkelijk alles te weten komen met behulp van deze site. Deze site is ook gemaakt voor leerlingen, ouders, directie en werkgevers.

2 CITO ERK toetsen

Het CITO speelt een zeer actieve rol bij het invoeren van ERK toetsing, in Nederland maar ook in heel Europa. Dat kan gezien de taak van het CITO ook niet anders, want overal neemt het talenonderwijs het ERK als uitgangspunt voor het meten van vaardigheidsniveaus. Cambridge, Ciep, Goethe, Cervantes en anderen werken samen aan een Language Indicator voor 32 landen, met een ERK toetsenbank voor verschillende talen. Dit is nu nog even toekomstmuziek, maar dat deze ontwikkeling doorzet is duidelijk.

3 ERK beoordelingsinstrumenten voor schrijven en spreken

Misschien nog belangrijker dan de toetsen zijn de bijbehorende ERK beoordelingsinstrumenten voor schrijven en spreken.

Een belangrijke suggestie is dat men op school afsprekt hoe vanaf de onderbouw leerlingen feedback krijgen op schrijfp opdrachten en hoe schrijftoetsen worden beoordeeld. In principe zouden alle docenten bij alle talen eenzelfde beoordelingsmodel kunnen gebruiken voor het schoolexamen, maar ook in de jaren daarvoor. Het CITO heeft een beoordelingsmodel schrijven voor A1+, A2, B1 en B2 ontwikkeld dat Europabreed kan worden gebruikt. Grote voordelen van een universeel beoordelingsmodel zijn duidelijkheid voor de leerling vanaf niveau A1+, duidelijkheid voor de taalcollega's en de didactische mogelijkheden van zelfbeoordeling door de taalleerder.

Het CITO beoordelingsmodel voor spreken kan worden gebruikt voor zowel interactie als produktie en is ook inzetbaar vanaf de onderbouw. Dit model of varianten die er veel op lijken worden nu ook in andere Europese landen gebruikt.

Mijn ervaring als ERK nascholer is dat docenten de beide modellen, voor schrijven en spreken, snel en makkelijk begrijpen en bijna onmiddellijk kunnen toepassen op schrijfproducten van hun leerlingen. De docenten die ze tijdens de studiedagen toepassen op leerlingprestaties vinden de modellen al snel helder en bijna vanzelfsprekend. Ook los van de CITO ERK toetsen zijn de modellen zeer goed te gebruiken. Wel is het bij schrijven belangrijk het juiste model bij het juiste ERK niveau van de opdracht te gebruiken. Dus niet een B2 opdracht beoordelen op de B1 schaal, want dan klopt het systeem niet.

Commentaar van een docent na de eerste inhoudelijke kennismaking met het ERK en het beoordelingsmodel voor schrijven:

Ik ga volgende week beginnen mijn vierde klassers hun brief volgens de ERK richtlijnen na te laten kijken. Ik kan meteen aan de slag met het materiaal.

Alles over deze toetsen staat op: www.cito.nl/vo

4 ERK Certificaten

Een 5 havo leerling, Sammy, wil graag een bewijs van de school dat hij op B2 niveau Engels kan lezen. Het streefniveau van havo is B1, maar Sammy presteert hoger. Met de invoering van het ERK in het onderwijs komen dit soort vragen vaker voor.

De school kan er nu al voor kiezen om Sammy een Europees erkend certificaat mee te geven (bijvoorbeeld tegelijk met zijn diploma en cijferlijst) als bewijs van het behaalde B2 niveau. Bij instituten als Goethe en Delf kunnen scholen al enige tijd tegen betaling ERK vaardigheidsexamens laten afnemen.

Bij het CITO kan men zo'n produkt nu kopen, onder de naam TaalstERK VO Lezen Engels B1. certificerende leestoetsen voor de niveaus A2 tot en met B2.
meer info:www.cito.nl/vo

5 Het ERK spel

De SLO heeft dit handige instrument ontwikkeld om in een cursus of workshop snel inzicht te geven in de structuur van het ERK. Het bestaat uit 5 geplastificeerde 'onderleggers' op A3 formaat, met bijpassende kaartjes die op de juiste plaats gelegd moeten worden.. Maar men kan er meer mee. Bijvoorbeeld als affiche op de muur van het taallokaal hangen, ter inspiratie van leerlingen. Zo ziet de leerling in een oogopslag waar het om gaat bij het leren van een taal. En kan men duidelijk maken aan de beslissers op school dat het best veel taaltijd kost om met spreken van A2 naar B1 niveau te gaan.

Het is te bestellen bij de SLO: verkoop@slo.nl.

Het ERK spel kan je ook online spelen: [kijk op erk.nl](http://erk.nl)

6 Taaltijd bewaken

Bij het leren van een taal is er duidelijk een verband tussen inspanning en resultaat.

Het ERK maakt dit concreet en kan daarmee een rol spelen in de discussie over de lestijd van de moderne vreemde talen, maar zeker ook van Nederlands

Een vuistregel is dat om op niveau A1 te komen met een germaanse taal (als een andere germaanse taal de moedertaal is) men kan rekenen op een inspanning van ongeveer 80 klokuren (daar zit alle taaltijd in, inclusief vrije tijd waar de taal een rol in speelt). Te weinig lesuren (= taaltijd) voor een taal betekent zonder meer een lager uitstroomniveau in 4 vmbo, 5 havo en 6 vwo.

Taaltijd in schema gebracht:

	Deens, Duits, Engels*	Frans, Spaans
A1	80	160
A2	160	320
B1	320	640
B2	600	1200
C1	pm	pm

Er bestaat duidelijk een verband tussen de tijd die men investeert in het leren van een taal en het haalbare niveau. Als de taalleerder minder lestijd krijgt, zal dit resulteren in een lager eindniveau. Dit speelt vooral op het A niveau, maar is ook van belang voor het begin van niveau B1.

Voor het begrip ‘taaltijd’ spelen meerdere factoren een rol: is de taal een onderdeel van de leefwereld van de leerling, hoe vaak hoort of leest de leerder de taal buiten de lessen om, is het wel of niet een verwante taal (een uit de eigen taalfamilie), hoeveel lessen zijn er per schooljaar, spreekt de docent de doeltaal zoveel mogelijk.

Voor het A1 en A2 niveau is het essentieel dat de leerling voldoende lestijd krijgt om een basisniveau op te bouwen. Als er minder lessen Frans, Duits en Engels in de onderbouw worden gegeven dan voorheen, zal dit altijd gevolgen hebben voor het te bereiken eindniveau. Hierbij gaat het om lessen waar de taal zelf centraal staat, en niet een bijrol speelt zoals soms bij vakoverstijgende projecten.

Vanaf het B niveau is de leerling voor het eerst in staat om ook zelfstandig, buiten de lessen om, zinvol aan niveauverbetering te werken. Eenmaal in het B niveau, kan de leerling ook zelfstandig zinvol met de taal bezig zijn. De taaltaken kunnen voor een groot deel buiten de taallessen gemaakt worden, leerlingen kunnen boeken van enig omvang zelfstandig lezen (mits ze talig niet te moeilijk zijn). Dit niveau is bij Engels vaak vanaf de 4e klas havo/vwo/g/t aanwezig. Voor Nederlands zal dit van leerling tot leerling sterk verschillen.

7 Speakerbox en Writing Box

Het CPS talencentrum is zeer productief geweest met het ontwikkelen van direct in te zetten ERK opdrachten. Ook deze publicaties zijn erg handig, met name voor docenten die op zoek zijn naar ideeën voor spreken en schrijven in de onderbouw en bovenbouw. De hoofdstukken van Speakerbox geven de inhoud goed weer:

Hoofdstuk 1 Definitie van gespreksvaardigheid
Hoofdstuk 2 Organisatie van gespreksvaardigheid
Hoofdstuk 3 Uitspraak
Hoofdstuk 4 Taaltaken
Hoofdstuk 5 Taalspelletjes
Hoofdstuk 6 Talenquests en webquests
Hoofdstuk 7 Toetsen en beoordelen

Een groot deel van deze publicaties bestaat uit taken waarmee leerlingen kunnen oefenen. Speakerbox en Writingbox zijn als PDF te downloaden op kernvakengels.nl.

9 De leeskalender

Een leeskalender als hulpmiddel bij gewoontevorming. Zie ook stukje hieronder, pleidooi...’

Om voldoende taaltijd te maken moet de leerling ook buiten de lessen om met de taal bezig zijn. Het laten lezen van boeken is hierbij een uitstekend middel. Maar leerlingen motiveren om boeken te lezen is vaak lastig, zeker als je als docent dit in je eentje doet..

Een handig en vakoverstijgend hulpmiddel om leerlingen er aan te wennen 10 tot 12 keer per jaar een nieuw boek te pakken is de leeskalender. Het ziet er als volgt uit: een affiche op A3 formaat, geplastificeerd, van een jaarkalender van het schooljaar, met bijvoorbeeld elke maand van het schooljaar een concrete ‘leeservaring’, een boek of boekje dat de leerling van de (school)bibliotheek leent.

Voorbeeld van een leeskalender in de onderbouw voor 12 boeken/boekjes:

	klas 1	klas 2	klas 3
15-Sep	boekje 1 Ne	boekje 1 Ne	boekje 1 Ne
01-Oct	boekje 2 En	boekje 2 En	boekje 2 En
01-Nov	boekje 3 Ne	boekje 3 Ne	boekje 3 Ne
20-Nov	boekje 4 En	boekje 4 Fa/Du	boekje 4 Fa/Du
15-Dec	boekje 5 Ne	boekje 5 Ne	boekje 5 Ne
15-Jan	boekje 6 Fa/Du	boekje 6 En	boekje 6 En
01-Feb	boekje 7 Ne	boekje 7 Fa/Du	boekje 7 Fa/Du
15-Feb	boekje 8 En	boekje 8 Ne	boekje 8 Ne
15-Mar	boekje 9 Fa/Du	boekje 9 En	boekje 9 En
01-Apr	boekje 10 Ne	boekje 10 Fa/Du	boekje 10 Fa/Du
15-May	boekje 11 En	boekje 11 Ne	boekje 11 Ne
15-Jun	boekje 12 Fa/Du	boekje 12 En	boekje 12 En

Vanaf de brugklas is er voor iedere klas aangegeven wanneer de leerling een boek(je) gelezen moet hebben, met bijbehorende opdrachten.

Deze kalender kan worden opgehangen in de taallokalen en de personeelskamer. En aan de ouders op een ouderavond in een powerpoint presentatie worden gepresenteerd of in een informatieboekje worden opgenomen. Suggestie: bespreek met alle taalcollega's het onderwerp taaltijd en boeken lezen en bepaal samen het leesbeleid voor de school.

Suggestie: voor een ruime selectie van titels voor elk niveau voor Frans, Duits en Engels, kijk op deze site: practicumeducatief.nl

Bij veel van deze titels zijn er nuttige verwerkingsopdrachten beschikbaar, via de site van de uitgever of in het boekje zelf.

10 Taalgericht de vakken in!

Ze zijn er al jaren: didactische ideeën voor taalontwikkeling in de vakles. Maar hoe ziet een taalgerichte lessenserie er nu uit? Werkt de taalgerichte vakdidactiek en zijn de doelen realistisch?

Maaïke Hajer, Elsbeth van der Laan & Theun Meestringa

Bestellen: e-mail: vmbo-mbo@slo.nl

Bestelnummer: AN 5.3792.259

vmbo-mbo@slo.nl

11 Drama invoeren in de onderbouw

Het vak 'drama' biedt mogelijkheden om op een specifieke praktische manier de spreekvaardigheid van leerlingen te stimuleren. Veel scholen bieden het vak drama in de eerste twee leerjaren aan. Bij de meeste van die scholen vormt de ontwikkeling van taalvaardigheden daarbij een leerdoel.

12 Differentiatie in onderwijstijd

Groepen leerlingen met meer of minder taalachterstanden kan men structureel meer taaltijd bieden. Bijvoorbeeld door wekelijks een extra uur Nederlands (of Engels) in te roosteren.

Differentiatie in onderwijstijd vindt nu vrijwel alleen plaats door bepaalde leerlingen gedurende een periode een extra lesuur specifieke hulp te bieden. De jaarlijks geprogrammeerde onderwijstijd voor Nederlands (in de eerste twee leerjaren van het vmbo-bbl/kbl gemiddeld drie lessen van 50 minuten per week) wordt doorgaans niet in omvang afgestemd op groepen leerlingen met meer of minder taalachterstanden.

Streefniveaus CSE, SE en onderbouw

Toelichting bij de eerste 3 tabellen: deze niveaus voor de vreemde talen zijn gemaakt op grond van de beschikbare (theoretische) analyses (SLO) en door Cito verricht onderzoek. Nader onderzoek moet duidelijk maken hoe realistisch deze zijn. De niveaus in deze tabellen bij Nederlands zijn gebaseerd op inschattingen van de schrijver/samensteller van dit boekje. Empirisch onderzoek moet nog plaatsvinden.

Realistische examenniveaus lezen en luisteren

	BB	KB	GT	HAVO	VWO
Engels	A2	A2	A2/B1	B2	B2+
Duits	A2	A2	A2+	B1+	B2
Frans	A1+	A2	A2+	B1	B1+
Nederlands	A2	B1	B1	B2+	C1

Realistische examenniveaus schrijven

	BB	KB	GT	HAVO	VWO
Engels	A1	A2	A2	B1	B1+
Duits	A1	A2	A2	A2+	B1
Frans	A1	A2	A2	A2+	B1
Nederlands	A2	A2/B1	B1	B2	B2+/C1

Realistische examenniveaus spreken

	BB	KB	GT	HAVO	VWO
Engels	A2	A2	A2	B1+	B2
Duits	A2	A2	A2	B1	B1+
Frans	A1+	A2	A2	A2+	B1
Nederlands	A2	A2/B1	B1	B2	B2+/C1

Voor het MBO is alles al bij wet vastgelegd. In het document *Leren, Loopbaan en Burgerschap* zijn minimaal te bereiken niveaus voor Nederlands aangegeven op de mbo-opleidingen.

Nederlands, MBO Wettelijk vastgestelde eindniveaus

	N1	N2	N3	N4
luisteren	B1	B1	B2	B2
lezen	B1	B1	B2	B2
spreken	A2	B1	B1	B2
schrijven	A2	B1	B1	B2

Streefniveaus Nieuwe Onderbouw (bron: handreiking MVT nieuwe onderbouw, SLO, oktober 2006)

Engels	BB	KB	GT	havo	vwo
luisteren	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2/B1
lezen	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2/B1
gesprekken	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2
spreken	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2
schrijven	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2

Duits	BB	KB	GT	havo	vwo
luisteren	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2
lezen	A1	A1/A2	A1/A2	A2	A2
gesprekken	A1	A1	A1	A1/A2	A1/A2
spreken	A1	A1	A1	A1/A2	A1/A2
schrijven	A1	A1	A1	A1/A2	A1/A2

Streefniveau Duits hangt af of Duits in het eerste jaar, dan wel het tweede jaar van start gaat

Frans	BB	KB	GT	havo	vwo
luisteren			A1/A2	A2	A2
lezen			A1/A2	A2	A2
gesprekken			A1	A1/A2	A1/A2
spreken			A1	A1/A2	A1/A2
schrijven			A1	A1/A2	A1/A2

Bij Frans waren geen docenten BB/KB aanwezig

HAVO-VWO niveaus volgens koppelingsonderzoek CEVO, CITO, syllabi 2010/11

CSE lezen	HAVO		VWO	
		ERK		ERK
<i>Engels</i>	een enkele B1 opgave	B2	ook wat C1 opgaven	B2+
<i>Frans</i>	enkele A2 en B2 opgaven	B1	iets meer B1 dan B2 opgaven	B1+
<i>Duits</i>	evenveel B1 als B2 opgaven	B1+	ook wat B1 en C1 opgaven	B2

VMBO niveaus volgens koppelingsonderzoek CEVO, CITO, syllabus MVT CE 2009

CSE lezen	BB		KB		G/T	
		A2	ong. even veel A2 als B1	A2+	ook enkele A2 en B2 opgaven	B1
<i>Engels</i>	een enkele B1 opgave	A2	ong. even veel A2 als B1	A2+	ook enkele A2 en B2 opgaven	B1
<i>Frans</i>	ong. even veel A2 als B1	A1+	een enkele B1 komt voor	A2	ong. even veel A2 als B1	A2+
<i>Duits</i>	een enkele A1 komt voor	A2	een enkele B1 komt voor	A2	iets meer B1 dan A2	A2+

PTA en ERK-niveaus

Examenonderdelen MVT	ERK niveau VMBO B	ERK niveau VMBO K	ERK niveau VMBO G/T	ERK niveau HAVO	ERK niveau VWO	Weging
Kijk-en luistervaardigheid	CITO EN A2 FA A1+ DU A2	CITO EN A2 FA A2 DU A2	CITO EN B1 FA A2+ DU A2+	CITO EN B2 FA B1 DU B1+	CITO EN B2+ FA B1+ DU B2	2X
Gespreksvaardigheid* interactie (gesprekken voeren) productie (monologen)	EN A2 FA A1+ DU A2	EN A2 FA A2 DU A2	EN A2 FA A2 DU A2	EN B1+ FA A2+ DU B1	EN B2 FA B1 DU B1+	2X
Schrijfvaardigheid	EN A1 FA A1 DU A1	EN A2 FA A2 DU A2	EN A2+ FA A2 DU A2	EN B1 FA A2+ DU A2+	EN B1+ FA B1 DU B1	2X
Realistisch leesniveau voor zelfstandig te lezen teksten (denk aan een eventueel leeskalender, fictie, leeslijst), NB Niet verplicht als eindterm, maar het mag wel	EN A2 FA A1+ DU A2	EN A2 FA A2 DU A2	EN B1 FA A2+ DU A2+	EN B2 FA B1 DU B1+	EN B2+ FA B1+ DU B2	Literatuur bij H/V 1X of 2X

Suggestie: overweeg deze niveaus over te nemen in het PTA van elke moderne vreemde taal. Als het kan, maak een PTA-format voor de talen, rekeninghoudend met schooltype en eindtermen.

Goethe, Cambridge, Ciep, CITO, enz en het ERK

Een selectie uit: ALTE Framework of Language Examinations. <http://www.alte.org>

The ALTE Q-mark is a new quality indicator which member organisations can use to show that their exams have passed a rigorous audit and meet all 17 of ALTE's quality standards. The Q-mark allows test users to be confident that an exam is backed by appropriate processes, criteria and standards.

Full details of the exams which have been awarded the Q-mark, their registration numbers and dates for re-auditing are included in the [ALTE Framework](#).

For more information on how the Q-mark works, [click here](#).

The following exams have been awarded the ALTE Q-mark:

Basque - Euskara *Eusko Jaurlaritza* • Euskararen Gaitasun Agiria (EGA) (C1) **Bulgarian - Български език** *Софийски университет "Св. Климент Охридски" – Департамент за езиково обучение - ДЕО* • Standardised Test in Bulgarian as a Foreign Language B2 **Catalan - Català** *Generalitat de Catalunya* • Nivell intermedi de català (B2) • Nivell de suficiència de català (C1) **Czech - Čeština** *Univerzita Karlova v Praze, Ústav jazykové a odborné přípravy, (ÚJOP UK)* • The Czech Language Certificate Exam (CCE) A1 • The Czech Language Certificate Exam (CCE) A2 • The Czech Language Certificate Exam (CCE) B1 • The Czech Language Certificate Exam (CCE) B2 **Dutch - Nederlands** *Cito* • Staatsexamen NT2, Programma I (B1) • Staatsexamen NT2, Programma II (B2)

Dutch - Nederlands *CNaVT (Certificaat Nederlands als Vreemde Taal)* • Certificaat Nederlands als Vreemde Taal. Profiel Maatschappelijke Taalvaardigheid (PMT) (B1) • Certificaat Nederlands als Vreemde Taal. Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs (PTHO) (B2)

English *Cambridge English Language Assessment* • Cambridge English: Key (KET) (A2) • Cambridge English: Preliminary (PET) (B1) • Cambridge English: First (FCE) (B2) • Cambridge English: Advanced (CAE) (C1) • Cambridge English: Proficiency (CPE) (C2) • Cambridge English: Starters (YLE Starters) (Pre-A1) • Cambridge English: Movers (YLE Movers) (A1) • Cambridge English: Flyers (YLE Flyers) (A2) • Cambridge English: BEC Preliminary (B1) • Cambridge English: BEC Vantage (B2) • Cambridge English: BEC Higher (C1)

English *Trinity College London* • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grade 1 (Pre-A1) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grade 2 (A1) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grades 3 & 4 (A2) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grades 5 & 6 (B1) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grades 7, 8 & 9 (B2) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grades 10 & 11 (C1) • Graded Exams in Spoken English (GESE) Grade 12 (C2) • Integrated Skills in English (ISE) 0 (A2) • Integrated Skills in English (ISE) 1 (B1) • Integrated Skills in English (ISE) 2 (B2) • Integrated Skills in English (ISE) 3 (C1) • Integrated Skills in English (ISE) 4 (C2) • Skills for Life Entry 1 (A1) • Skills for Life Entry 2 (A2) • Skills for Life Entry 3 (B1) • Skills for Life Level 1 (B2) • Skills for Life Level 2 (C1)

Estonian - Eesti keel *Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus (EKK)* • Eesti keele algtaseme test (B1) • Eesti keele kesktaseme test (B2) • Eesti keele kõrgtaseme test (C1) **French - Français** *CCIP* • Test d'Evaluation de Français (TEF) (A1-C2) - e-tef - TEFAQ - e-tefaq

French - Français *CIEP* • Test de connaissance du français (TCF) (A1-C2) - TCF DAP - TCF RI - TCF Québec - TCF SO

German - Deutsch *Goethe-Institut* • Start Deutsch 1 (A1) • Start Deutsch 2 (A2) • Zertifikat Deutsch (B1) • Goethe-Zertifikat B2 (B2) • Goethe-Zertifikat C1 (C1) **German - Deutsch** *telc GmbH* • Deutsch-Test für Zuwanderer (DTZ) (A2) • Deutsch-Test für Zuwanderer (DTZ) (B1) • TELC C1 Deutsch (C1) **German - Deutsch** *TestDaF-Institut* • TestDaF (B2-C1) **Italian - Italiano** *Università per Stranieri di Perugia* • CELI 1 (A2) • CELI 2 (B1) • CELI 3 (B2) • CELI 4 (C1) • CELI 5 (C2)

Norwegian - Norsk *Norsk språktet (Universitetet i Bergen og Folkeuniversitetet)* • Norskprøve 2 (A2) • Norskprøve 3 (B1)

Gespreksvaardigheid, niveaubeschrijving ERK

kenmerken	A2	B1	B2
Onderwerp	alledaags en vertrouwd	vertrouwd, valt binnen de persoonlijke belangstelling m.b.t. dagelijks leven, eigen werk of opleiding	ook algemeen, beroepsmatig, of m.b.t. vrijetijdsbesteding
Woordenschat en woordgebruik	eenvoudig, korte zinnen, standaard patronen met uit het hoofd geleerde uitdrukkingen, <i>chunks</i>	toereikend om m.b.v. omschrijvingen over vertrouwde onderwerpen zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te spreken; redundant, elementair	toereikend voor duidelijke beschrijvingen, uiting van meningen over algemene onderwerpen. Af en toe komt een minder passend woord voor. Idiomatiche uitdrukkingen niet altijd begrepen. Zinsbouw kan complex zijn
Grammaticale correctheid	correct gebruik van eenvoudige constructies, echter systematisch met elementaire fouten	redelijk accuraat gebruik van frequente routines en patronen die horen bij voorspelbare situaties	redelijk correct, met enige complexe zinvormen. Kleine afwijkingen staan begrijpelijkheid niet in de weg
Interactie	antwoord op vragen, reacties op eenvoudige uitspraken. Weinig initiatief om conversatie gaande te houden	eenvoudig gesprek over bekende en interessante onderwerpen beginnen, voeren en afsluiten; bevestiging door begripscontrole	bijna altijd gepast aanvang, beurt nemen en beëindigen van een gesprek
Vloeiendheid	zeer korte uitingen, veel pauzes, valse starts en herformuleringen	spreker is goed te volgen alhoewel pauzes en herstel van fouten in langere stukken veel voorkomen	vrij vast, met enkele aarzelingen; maar weinig opvallend lange pauzes
Coherentie	gebruik van eenvoudige voegwoorden (en maar, omdat)	Samenhangende lineaire reeks van punten	beperkt aantal verbindingswoorden; helder, coherent (in een langere bijdrage niet altijd even goed)
Uitspraak	duidelijk genoeg om verstaanbaar te zijn, ondanks een hoorbaar accent. Luisteraars zullen af en toe om herhaling moeten vragen	Duidelijk verstaanbaar, zelfs met een accent en af en toe een verkeerd uitgesproken woord	duidelijke, natuurlijke uitspraak en intonatie

Bron voor deze en de volgende 2 tabellen:

Taalprofielen, NBMVT, Enschede 2004 (www.nabmvt.nl)

Voor niveaubeschrijvingen Nederlands zie: *Over de drempels met taal en rekenen, rapport van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen*, Enschede, www.taalenrekenen.nl

Informele gesprekken niveaubeschrijving ERK

A1	A2	B1	B2	C1
<p>Kan op een eenvoudige manier groeten en afscheid nemen.</p> <p><i>in een winkel of café bij binnenkomst en vertrek groeten en afscheid nemen (DL)</i></p> <p><i>gesprekspartners begroeten en afscheid nemen van hen (DL)</i></p> <p><i>zeggen dat je weg moet gaan (DL)</i></p>	<p>Kan in alledaagse situaties op eenvoudige manier bekenden en onbekenden aanspreken, groeten, zich bij hen voor iets verontschuldigen.</p> <p><i>de bediening in een restaurant aanroepen en iets vragen (PU).</i></p> <p><i>zich verontschuldigen als men tegen iemand aanbots (PU)</i></p> <p><i>iemand op straat aanspreken, om een inlichting vragen en bedanken (PU)</i></p>		<p>Kan contacten met sprekers van de vreemde taal onderhouden zonder hen onbedoeld te irriteren of te amuseren en zonder dat zij zich anders moeten gedragen dan in gesprekken met native speakers.</p> <p><i>buitenlandse gasten onderhouden bij informele gelegenheden (DL, WE)</i></p> <p><i>een gesprek voeren met een kennis of collega in een rumoerig café (DL, WE)</i></p> <p><i>deelnemen aan gesprekken met meerdere sprekers van de vreemde taal (DL, OPL, WE)</i></p> <p><i>bij zakelijke ontmoetingen een prettige sfeer creëren door small talk (WE)</i></p>	<p>Kan taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale doeleinden, inclusief emotioneel, dubbelzinnig en humoristisch gebruik.</p> <p><i>deelnemen aan de conversatie bij zeer formele en bij informele gelegenheden, ook in een lawaaiige omgeving (DL)</i></p> <p><i>het op humoristische wijze bespreken van politici of collega's en jezelf (DL)</i></p> <p><i>het maken van woordgrapjes om het gesprek een minder serieuze wending te geven (DL)</i></p> <p><i>een mop of een grappig verhaal vertellen (DL)</i></p>
	<p>Kan op eenvoudige wijze voorkeur en mening uitdrukken over vertrouwde alledaagse onderwerpen.</p> <p><i>een vriend/in complimenteren met kleding (DL)</i></p> <p><i>de wens uiten om mee te doen met een spel of opdracht (DL, OPL)</i></p> <p><i>in een winkel aangeven dat je een product niet wilt kopen (PU)</i></p> <p><i>zeggen dat je iets lekker vindt en vragen naar favoriete gerechten (DL)</i></p>	<p>Kan persoonlijke standpunten, commentaar en meningen geven over onderwerpen binnen de eigen beleavings sfeer</p> <p><i>vergelijken van de woon-, leef-,werksituatie met anderen (DL)</i></p> <p><i>over ziektes en gezondheid (DL)</i></p> <p><i>over televisieprogramma's tophits, films, sportwedstrijden (DL)</i></p> <p><i>over religie (DL) over de gebeurtenissen van de dag (DL) over een actie van vrienden, collega's of bekenden (DL)</i></p>	<p>Kan in vertrouwde situaties actief meedoen aan discussies over onderwerpen van algemene aard</p> <p><i>met een docent over de nieuwe lesmethode (OPL)</i></p> <p><i>over het vrijgeven van de drugshandel (DL)</i></p> <p><i>over het openstellen of sluiten van de Europese grenzen (DLU)</i></p> <p><i>over het handhaven van verschillen in prijzengeld in de sport (DL)</i></p>	<p>Kan met gemak complexe interacties tussen derden volgen en hieraan deelnemen in een groepsgesprek, zelfs over abstracte, complexe, onbekende onderwerpen.</p> <p><i>op een feestje praten over abstracte zaken als liefde en verdriet (DL)</i></p> <p><i>discussiëren over wel/niet interveniëren in oorlogsgebieden (DL)</i></p>

Schrijfvaardigheid, niveaubeschrijving ERK

kenmerken	A2	B1	B2
Onderwerp	Korte, eenvoudige notities en boodschappen; eenvoudige persoonlijke brieven of e-mail, bevestiging van gemaakte afspraken; standaardformulieren; eenvoudige notities en aantekeningen.	Vertrouwde onderwerpen m.b.t. eigen leefwereld of alledaagse zaken; Persoonlijke brieven. Eenvoudige brieven aan zakelijke contacten; Reacties op advertenties; deelname aan internetdiscussies over thema's uit eigen interessegebied; gedetailleerde formulieren; kort, eenvoudig verslag.	Breed scala van onderwerpen m.b.t. eigen interesses of ervaringswereld; persoonlijke brieven waar je ingaat op ervaringen en standpunten; adequate zakelijke brieven; redelijk gedetailleerde verslagen; betoog binnen eigen interessegebied; samenvatting.
Woordenschat en woordgebruik	Standaardpatronen met uit het hoofd geleerde uitdrukkingen, chunks.	Toereikend om m.b.v. omschrijvingen over vertrouwde onderwerpen zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te schrijven.	Voldoende om duidelijke beschrijvingen te geven en meningen te verkondigen.
Grammaticale correctheid	Eenvoudige constructies, echter systematisch met elementaire fouten.	Redelijk correct gebruik van frequente routines en patronen die horen bij voorspelbare situaties.	Uitgebreide beheersing van grammatica. Geen fouten die de begrijpelijkheid in de weg staan.
Spelling en interpunctie	Korte zinnen over alledaagse onderwerpen, zijn correct overgeschreven. Spelling is fonetisch redelijk correct.	Lopende tekst die over het algemeen begrijpelijk is. Spelling, interpunctie accuraat genoeg om te volgen.	Redelijk accuraat, kunnen echter invloed van moedertaal bevatten.
Coherentie	eenvoudige voegwoorden (en, maar, omdat).	Samenhangende lineaire reeks van punten.	Over het algemeen heldere coherente tekst (bij een langere tekst niet altijd even goed).

Uit: *Taalprofielen*, NBMVT, Enschede 2004 (www.nabmvt.nl)

Voor Nederlands, zie het niveauschema voor schrijven voor Nederlands, achterin dit boekje

Gesprekken voeren/interactie

(uit de handreikingen SLO, onderbouw, vmbo en havo/vwo, voorbeelden staan op de bij SLO verkrijgbare CD-rom)

Beheersingsniveau: A1

Kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreektempo te herhalen of opnieuw te formuleren en helpt bij het formuleren van wat de spreker probeert te zeggen. Kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.

A1 OPGAVE

Situatie

Je wordt geïnterviewd door je docent over je huisdier.

Opdracht

Reageer op de vragen.

Situatie

Het is bijna vakantie en je docent is benieuwd wat je gaat doen tijdens de vakantie.

Opdracht

Reageer op de vragen.

Beheersingsniveau: A2

Kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel hij/zij gewoonlijk niet voldoende begrijpt om het gesprek zelfstandig gaande te houden.

A2 OPGAVE (voorbeeld Engels)

Situatie

Je bent samen met een bekende en die persoon heeft zin om iets te gaan ondernemen.

Jij reageert.

Opdracht

Maak een afspraak om samen te gaan sporten.

Hoe presteert deze leerling?

De opgave veronderstelt een prestatie op A niveau en kan zowel op A1 als op A2 niveau worden uitgevoerd. Deze prestatie bevindt zich op A2 niveau; de leerling gebruikt korte zinnen die bestaan uit standaardpatronen, stelt wel af en toe vragen om de conversatie gaande te houden en doet een poging om zinnen op een logische manier met elkaar te verbinden door een aantal keren het woord 'but' te gebruiken.

A2 OPGAVE (voorbeeld Duits)

Situatie

Je bent met een vriend(in) in het buitenland in een restaurant en jullie willen eten. Je vraagt de ober om de menukaart, je vraagt hem om uitleg bij enkele gerechten en je bestelt voor jullie beiden iets te eten en drinken. Na het eten moet je betalen.

Opdracht

Spreek de ober aan en vraag om de menukaart, bij enkele onduidelijkheden. Je bestelt een hoofdgerecht en iets te drinken. Na het eten moet je betalen.

(voor de uitvoering van deze opdracht wordt een authentieke menukaart gebruikt)

Hoe presteert deze leerling?

Gezien de aard van dit gesprek komt de leerling opmerkingen, die ze wel goed realiseert. Ze voldoet aan alle criteria van niveau A2.

A2 OPGAVE (voorbeeld Frans)

Situatie

Over enkele dagen is je broertje / zusje jarig. Je gesprekspartner stelt voor samen een cadeautje te kopen.

Opdracht

Ga in op de vragen en voorstellen van je gesprekspartner. Vertel wat je denkt dat je broertje / zusje als verjaardagscadeau zou willen hebben.

Hoe presteert deze leerling?

Deze leerling beschikt over een ruim voldoende woordenschat om over dit onderwerp te praten. Hij maakt correct gebruik van eenvoudige grammaticale constructies.

Er is voldoende interactie met de native speaker, het geheel is vloeiend en coherent

De uitspraak is duidelijk verstaanbaar. Dit is een zeer goede A2.

Beheersingsniveau: B1

Kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in het gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of zijn/haar persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).

B1 OPGAVE (voorbeeld Engels)**Situatie**

Een vriend van je ziet dat je verdrietig bent en wil weten waarom.

Opdracht

Vertel dat je hond is aangereden door een auto en daarbij is gestorven. Uit je gevoelens.

Hoe presteert deze leerling?

Het gaat hier om een situatie die binnen de persoonlijke sfeer valt, waarbij wordt gevraagd om een kort samenhangend verhaal te kunnen vertellen en om de eigen gevoelens op een eenvoudige manier te uiten. De leerling voldoet aan alle criteria van niveau B1 en vertoont bovendien een vrij vast tempo en een natuurlijke uitspraak in haar gesprek, en een redelijk accuraat taalgebruik (soms een enkele fout: 'my dog died last week by a car accident'). Haar prestatie wordt ingeschat op een zeer goed B1 of B1+ niveau. Deze leerling zou kunnen worden uitgedaagd om een opgave uit te voeren die een B2 niveau veronderstelt.

Beheersingsniveau: B2

Kan zodanig deelnemen aan een vloeiend gesprek, dat normale uitwisseling met moedertaalsprekers redelijk mogelijk is. Kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin standpunten uitleggen en ondersteunen.

B2 OPGAVE (voorbeeld Duits)**Situatie**

Je bent op vakantie met je ouders en broer(s)/zus(sen) in het buitenland op een camping aan zee. Je hebt al snel aansluiting gevonden met een groepje jongeren. Er zijn meerdere groepjes en 's avonds zijn die meestal te vinden op het strand. Op een avond zijn er problemen met een ander groepje. Men heeft daar kennelijk te veel gedronken. Er liggen nogal wat bierblikjes en flessen. Iemand daar trapt een prullenbak kapot en de groep trapt de rotzooi in het rond. Bovendien maken ze veel te veel lawaai, het is al bijna middernacht. Plotseling komt er politie en die gaat iedereen een bekeuring geven, ook aan jou, omdat je in de buurt stond. Maar je hebt niets gedaan en je hoorde helemaal niet bij die groep. De agent, met wie je spreekt, is onverbiddelijk. Hij wil je een bon geven, omdat je te veel gedronken zou hebben, allemaal rotzooi en veel te veel lawaai gemaakt zou hebben.

Opdracht

Je vindt de bekeuring onterecht en je gaat met de agent in discussie. Je zegt:

- " dat de bon onterecht is;
- " waarom de bon niet terecht is;
- " wat er volgens jou gebeurd is;
- " wat je van de agent vindt, omdat hij niet naar je wil luisteren.

Hoe presteert deze leerling?

Het spreektempo en de uitspraak komen heel natuurlijk over. De leerling toont een uitgebreide beheersing van de taal, weet in details te vertellen wat er aan de hand was en gebruikt argumenten om de politieagent te overtuigen. Het is een goede prestatie op B2 niveau, waarbij het taalgebruik van de leerling zelfs naar een hoger niveau zou kunnen wijzen; deze leerling zou uitgedaagd kunnen worden met een opgave die een prestatie op C1 niveau veronderstelt.

Spreken/presentatie/monoloog

(uit de handreikingen SLO, voorbeelden van de leerlingen staan op de bij SLO verkrijgbare CD-rom)

Beheersingsniveau: A1

Kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om de eigen woonomgeving en de mensen in de naaste omgeving te beschrijven.

Situatie

Het schooljaar is weer begonnen en je docent vraagt om jezelf voor te stellen aan de klas. Jij bent aan de beurt.

Opdracht

Stel jezelf voor. Denk bijvoorbeeld aan:

- " naam
- " waar je woont
- " uiterlijk
- " hobby's.

Beheersingsniveau: A2

Kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen familie en andere mensen, leefomstandigheden, opleiding en huidige of meest recente baan te beschrijven.

A2 OPGAVE

Situatie

Je bent op vakantie en ontmoet daar een buitenlandse leeftijdsgenoot. Jullie beginnen te praten en je leeftijdsgenoot is benieuwd hoe je slaapkamer eruit ziet.

Opdracht

Beschrijf je slaapkamer. Denk daarbij aan:

- " grootte van de kamer;
- " welke meubelstukken erin staan;
- " hoe de meubelstukken eruit zien, bijvoorbeeld kleur;
- " wat er aan de muur hangt.

Hoe presteert de leerling? (Voorbeeld Engels)

Deze opgave kan ook op een A1 niveau worden uitgevoerd, door zich te beperken op een opsomming van voorwerpen die in de eigen slaapkamer aanwezig zijn. Echter gebruikt deze leerling hele zinnen, aan elkaar verbonden met eenvoudige voegwoorden (and, if). Deze prestatie wordt op A2 niveau ingeschaald.

Hoe presteert de leerling? (Voorbeeld Frans)

De leerling maakt gebruik van zinnen en bijzinnen en beschrijft zijn kamer met veel details, redelijk vloeiend en spontaan. Uitspraak en vocabulaire maken van deze prestatie een zeer goede A2. Inschatting is dus een A2+.

Aan deze leerling zou een opgave op B1 niveau voorgelegd kunnen worden om te kijken of hij ook een hoger niveau aankan.

Beheersingsniveau B1:

Kan uitingen op een eenvoudige manier aan elkaar verbinden, zodat hij/zij ervaringen, gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven.

Kan in het kort redenen en verklaringen geven voor meningen en plannen. Kan een verhaal vertellen of de plot van een boek of film weergeven en zijn/haar reacties beschrijven.

B1 OPGAVE (voorbeelden Engels en Duits)

Situatie

Jullie hebben met de klas een eTwinning9-project met een school uit Ierland/Duitsland/Frankrijk. Jullie moeten allerlei deelopdrachten doen. Nu ga je een soort videoconferentie met een leerling uit de buitenlandse klas houden. Je gaat iets vertellen over een film die je nog niet zo lang geleden gezien hebt.

(9 -Twinning (een activiteit van de Europese Unie) is een raamwerk voor scholen om op internet samen te werken met partnerscholen in andere Europese landen. Het bevordert het gebruik van informatie- en communicatietechnologie op scholen in Europa)

Opdracht

Je gaat een recente film beschrijven. Probeer zeker niet te verklappen hoe de film afloopt.

Je beschrijft:

- " het thema;
- " wat er zoal gebeurt;
- " welke personen erin voorkomen;
- " hoe er gespeeld wordt;
- " wat je van de film gevonden hebt;
- " waarom het een aanrader is.

Hoe presteert de leerling Engels?

De opgave veronderstelt het kunnen vertellen van een verhaal in een logische en chronologische opbouw (B niveau). Het taalgebruik van de leerling is toereikend om aan een B1 niveau te voldoen, ondanks wat problemen met articulatie in de uitspraak (die in ieder geval verstaanbaar is).

Hoe presteert de leerling Duits?

Ook deze leerling voldoet aan de criteria van niveau B1. Zij is genoeg in staat om de belangrijkste gebeurtenissen in de film op een duidelijke manier te vertellen, al maakt ze af en toe pauzes om zich te verbeteren of om naar woorden te zoeken.

B1 OPGAVE (voorbeeld Frans)

Situatie

Je klas heeft de leerlingen van de school waarmee jullie een uitwisselingsprogramma hebben op bezoek. Vandaag zijn alle buitenlandse leerlingen verzameld in de hal. Jij moet de groep toespreken in hun taal en vertellen wat het programma van de dag is.

Opdracht

- " Je heet iedereen welkom; niemand verslapen?
- " Dagprogramma vertellen in de vreemde taal en je hoopt dat iedereen je verstaat.
- " Ochtend: allemaal op de fiets naar de ijsbaan. Dat is niet ver, hooguit een kwartier fietsen.
- " Lunchpauze: terug naar school; broodjes in de kantine.
- " Middag: keuzeprogramma voor de gasten: meelopen bij practicum biologie of deelnemen aan de conversatieprogramma's van de talen.
- " Je hoopt dat iedereen een prettige dag zal hebben.

Hoe presteert deze leerling?

Deze prestatie voldoet aan alle criteria van niveau B1.

Beheersingsniveau: B2

Kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op zijn/haar interessegebied. Kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voor- en nadelen van diverse opties uiteenzetten.

B2 OPGAVE (voorbeeld Engels)

Situatie

Tijdens een informatiebijeenkomst voor aankomende buitenlandse studenten ben je gevraagd om een presentatie over je studiekeuze te houden.

Opdracht

Geef een presentatie over de opleiding die jij volgt. Besteed daarbij aandacht aan de volgende punten:

- " Geef een kort overzicht over het programma van de opleiding.
- " Vertel wat je allemaal kunt als je afgestudeerd bent en wat je werkperspectieven dan zijn.
- " Vertel waarom je voor deze opleiding hebt gekozen, geef argumenten voor je keuze.
- " Vertel iets over je onderwijservaringen tot nu toe; noem daarbij voor- en tegenvallers.
- " Geef aan wat volgens jou het ideale profiel zou zijn van iemand die voor deze opleiding kiest.

Hoe presteert deze leerling?

Deze prestatie bevindt zich op B2 niveau; de leerling heeft een toereikende woordenschat, getuige het vakjargon dat ze gebruikt. De leerling produceert tekst in een vrij vast tempo. Er worden een paar grammaticale fouten gemaakt die echter de begrijpelijkheid niet in de weg staat. De leerling gebruikt lange zinnen en vertelt over het geheel een coherent verhaal.

B2 OPGAVE Duits

Situatie

Tijdens een buitenlandse reis in het kader van een scholenuitwisseling vertel jij aan je buitenlandse partner iets over een interessante documentaire die je gezien hebt. Je vertelt samenvattend uitgebreid de inhoud en wat je mening over de documentaire is.

Opdracht

Geef uitgebreid je mening over de documentaire weer. Denk aan de volgende punten:

- " inhoud;
- " opbouw;
- " belangrijkste gebeurtenissen en personen;
- " in hoeverre je onder de indruk was van de documentaire;
- " wat je mening precies is over het thema, de uitwerking ervan, de geloofwaardigheid.

Hoe presteert deze leerling?

De leerling vertoont een uitgebreide beheersing van de taal, zowel op grammaticaal en lexicaal gebied als qua uitspraak en fluency. De monoloog is vrij kort; voor een goede niveauinterschatting, zeker op dit niveau, zou een langere prestatie eigenlijk een beter inzicht kunnen geven. Zijn prestatie voldoet aan de criteria van B2 niveau en doet vermoeden dat de leerling ook een opdracht aan zou kunnen die een prestatie op een hoger niveau veronderstelt.

De monoloog is niet van tevoren voorbereid; de leerling houdt het blaadje met de opgave voor zich, wat de indruk wekt dat hij voorleest. Bij het houden van presentaties en monologen op B2 niveau is een gedegen voorbereiding wel toegestaan en zelfs wenselijk.

Schrijfvaardigheid

(uit de 'handreikingen' SLO)

Beheersingsniveau:A1

Kan een korte, eenvoudige mededeling doen, bijvoorbeeld voor het sturen van vakantiegroeten. Kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld naam, nationaliteit en adres op een inschrijvingsformulier noteren.

Situatie

Je hebt een correspondentievriend(in) via internet gevonden. Je stelt jezelf voor in een brief.

Opdracht

Schrijf een briefje aan je penvriend(in). Denk daarbij aan het volgende:

- " hoe je heet
- " hoe oud je bent
- " waar je woont
- " of je ver van of dichtbij school woont
- " van welke drankjes je houdt en niet houdt
- " van welke etenswaren je houdt en niet houdt
- " sluit af met een groet.

*Hi Chris,
My name is Sam.
I am 14 year old.
I live in Amsterdam.
I live nearby school.
I love cola and i hate orange juis.
I love chips and i hate fish
Bey, Sam*

*Stadskanaal, le 14 juin 2006
Chère Marie.
Je m'appelle Jeanine Ossentjuk.
Je suis douze ans.
J'habite à Onstwedde.
J'habite loin du collège.
J'aime le jus de pommes et je n'aime pas le vin.
J'aime le frites et je n'aime pas du poisson.
Amitiés, Jeanine*

*Hallo Renske,
Ich bin Dennis, ich bin vierzehn jahre alt.
Ich habe zwei brüder, ein von zwölf jahre alt und ein von sechzehn jahre alt.
Wir habe ein kätz und ein hund (ein puppy).
Und ich habe elterns.
Ich wohne in Oss, am Korvijnagel 7 (seben).
Wir wohne da toll!
Mein liebingsessen ist pizza.
Ich mag kein kartoffeln.
Mein hobby ist fußball, ich spiele am sportverein O.S.S.'20.
Mein positie ist centrahl in der midden.
Ich spiele schon neun jahre Fußball.
Tschüis dennis!*

Beheersingsniveau A2

Kan korte, eenvoudige notities en boodschappen schrijven. Kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.

A2 Schrijfvaardigheid tekstkenmerken productief

onderwerp

De tekst heeft betrekking op de directe eigen omgeving van de schrijver of eenvoudige alledaagse situaties.

woordenschat en woordgebruik

Standaardpatronen met uit het hoofd geleerde uitdrukkingen en kleine groepen van woorden waarmee beperkte informatie wordt overgebracht.

grammaticale correctheid

Eenvoudige constructies, echter systematisch met elementaire fouten.

spelling en interpunctie

Korte zinnen over alledaagse onderwerpen - bijvoorbeeld een routebeschrijving - zijn correct.

coherentie

Groepen woorden zijn verbonden

A2 OPGAVE (voorbeelden Frans, Duits en Engels)

Situatie

Je verblijft twee maanden in Engeland/Duitsland/Frankrijk voor een zomercursus. Je logeert bij een gastgezin. Vandaag wordt Emma, het dochtertje van je burens op wie je een keer hebt gepast, 9 jaar en je bent uitgenodigd om aan het eind van de middag iets te komen drinken. Je hebt de uitnodiging aangenomen en een cadeautje gekocht. Bij het ontbijt ontdek je dat je vanmiddag om 16 uur een bijeenkomst op school hebt die kan uitlopen. Je vreest dat je niet op tijd thuis kunt zijn.

Je weet niet of de burens al aanspreekbaar zijn zo vroeg in de ochtend en besluit een briefje in de bus te doen. Je biedt je excuses aan, omdat je hebt gezegd dat je van de partij zal zijn en nu pas ontdekt dat je een andere afspraak hebt.

Opdracht

Schrijf een briefje aan je burens. Maak gebruik van de volgende gegevens:

" feliciteer je burens;

" leg uit dat je misschien laat thuiskomt;

" bied je verontschuldiging aan;

" vertel wat je van plan bent zodra je thuis bent;

" groet je burens.

Uitwerking Engels

Dear neighbours,

Congratulation whit your daughter.

Thank you for the invitation. I would like to come, but I have at four o'clock a meeting. So I'm going to be a little late. I'm sorry. When I'm home, I get my present and I'll drop by. I wish you a lovely day.

I see you then.

Bye,

Tessa

Hoe presteert deze leerling?

Het is een kort schrijfproduct, de informatie komt goed over; de leerling maakt

gebruik van enkele middelen om zinnen aan elkaar te verbinden (but, so, when).
Spelling is redelijk correct. Niveauinschatting: A2.

Uitwerking Duits

Tag,
*Gratuliere mit Deine Geburtsdag von Emma! Ich wolle dieses Mittag
ich habe in meine Notizbuch eine Verammlung stehen.
Ich meine dass ich später zuhause komme. Das tut mir wirklich
das ich nicht kommen kann, aber wenn ich zuhause komm, komm
Bis bald,
Anne*

Hoe presteert deze leerling?

Deze korte tekst voldoet aan alle criteria van niveau A2.

Uitwerking Frans Ich bin Dennis

*Cher voisins,
Un bon anniversaire et mes felicitations! Je viens un peu tard, j'ai un réunion.
Je regrette, mai quand je retourne, je viens tout de suite, j'ai un bon cadeau pour
Emma.
Toutes mes amitiés,
Kitty*

Hoe presteert deze leerling?

Dit schrijfproduct voldoet aan de criteria van niveau A2.

A2 OPGAVE

Situatie

Je bent op kampeervakantie in Engeland/Duitsland/Frankrijk. Je staat op een klein kampeerterrein in de bergen dat van 23.00 tot 8.00 uur is afgesloten met een hek. Als je tijdens deze uren het terrein met de brommer op of af wilt, dan kun je de sleutel krijgen.

Je hebt je vanmiddag ingeschreven voor een wandeltocht vroeg in de ochtend onder begeleiding van een boswachter. Als je op tijd wilt zijn, moet je morgen voor 8 uur het terrein verlaten. Je wilt dus graag de sleutel van het hek hebben.

De toezichthouder van het kampeerterrein is momenteel niet aanwezig, maar je weet dat hij tegen 23 uur nog een laatste ronde komt doen. Je wilt hem natuurlijk niet mislopen en besluit een briefje achter te laten bij zijn kantoortje, waarin je vraagt of hij de sleutel wil afgeven bij kampeerplaats 17. Je hebt een groene tent.

Opricht

Schrijf een kort briefje aan de toezichthouder. Maak gebruik van de volgende gegevens:

- " vraag of hij de sleutel van het hek wil afgeven;
- " vertel wat de aanleiding is;
- " noteer ook je kampeerplaats, je naam en de kleur van je tent.

Uitwerking Engels

*Dear Supervisor,
I sign up for a walking tour tomorrow morning at 8 o'clock, but I need the key for
the gate. Can I borrow this key? My camping place is number 17 and I get a green
tent.
Beforehands thanks.
Regards,*

Uitwerking Duits

*Sehr geehrte Her,
Morgen früh habe ik eine Wanderung um acht Uhr. Morgen früh ist das Zaun noch
zu. Meine frage is of ich dieser Abend die Schlüssel mach haben von den Zaun.
Meiner Campingplatz is 17. Mein Zelt is Grün. Name: Rianne Lankhof.
Schon dafür bedanke ich du.
Mit freundlichen Grüßen,*

Uitwerking Frans

Bonjour monsieur,

Vous voulez donner la clé du camping s.v.p.?

Demain j'ai une promenade à huit heures. Mon site est dix-sept et j'ai une tente verte.

Merci,

Hoe presteren deze leerlingen?

Deze schrijfproducten voldoen aan de kenmerken van niveau A2. Voor een correcte niveauschatting van de schrijfvaardigheid van een leerling zijn prestaties van grotere omvang (of een groter aantal kortere prestaties) wenselijk.

A2

Hallo

Ich heisse Frank. Ich bin sechzehn jahre alt und ich wohne mit meiner Familie in Oss. Ich habe zwei brüder, Jan und Paul sie sind zwanzig und achzehn jahre alt. Mein vater heisst Mario und meine Mutter heisst Ellen. Mein Hobby ist Fussball. Der Verein, wo ich spiele heisst Margriet. Ich spiele bereits neun jahre bei diesem Verein. Wir trainieren dreimal pro Woche, Montag und am Mittwoch von halb acht bis neun und Donnerstags von sechs bis halb acht. Samstags hebben wir ein Wettkampf meistens um halb drei. Mein lieblings essen ist pommes mit mayo und ich tricke am liebsten Fanta. Meine schule heißt Maaslandcollege und ich sitze im Klasse H3B. Wir sind, zum ferien nach Italien gefahren. Ich mit meinem gesamten familie und zwei freunde, Wouter und Sander. Es war Super wir sind jedem abend zum Disco gegangen. Während unsere ferien wurde Italien weltmeister beim fussbal. Es war Super!!

Tschüs!

Frank

Beheersingsniveau B1

Kan een eenvoudige, samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Kan persoonlijke brieven schrijven waarin ervaringen en indrukken beschreven worden.

B1 Schrijfvaardigheid tekstkenmerken productief

Onderwerp

De teksten handelen over vertrouwde onderwerpen met betrekking tot de leefwereld van de schrijver of over alledaagse zaken.

woordenschat en woordgebruik

De woordenschat is toereikend om eventueel met behulp van omschrijvingen over vertrouwde onderwerpen, zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te schrijven.

grammaticale correctheid

Redelijk correct gebruik van frequente 'routines' en patronen die horen bij voorspelbare situaties.

spelling en interpunctie

Lopende tekst die over het algemeen in het geheel begrijpelijk is.

Spelling, interpunctie en lay-out zijn in de meeste gevallen accuraat genoeg om te volgen.

coherentie

Een serie van kortere, eenvoudige afzonderlijke elementen is verbonden tot een samenhangende lineaire reeks van punten.

B1 OPGAVE Engels

Situatie

Je hebt de volgende advertentie gelezen in *The Independent* van 1 oktober en het lijkt

je leuk om tijdens het weekend mee te helpen. Je hoopt echter wel dat je reis- en verblijfkosten vergoed zullen worden.

GLOBAL PARTNERSHIP 2006 is the largest gathering of all organisations and individuals interested in the Third World, the environment, human rights and other global issues. It will be held over the weekend of 12th-14th August at the Olympia.

VOLUNTEERS ARE REQUIRED

Some with time and energy to help in the preparatory period and others over the weekend it takes place.

We need people with the following:

PRESS

FILM FESTIVAL

SCHOOLS PROGRAMME

ADVERTISING AND MARKETING

STEWARDSHIP

MARKET RESEARCH

If you are interested, please send a brief letter explaining your interest and a short cv with a stamped envelope to:

GLOBAL PARTNERSHIP

P.O. Box 1001

London SE 24 9 NT

Opdracht

Je schrijft een brief waarin je op de advertentie reageert. In je brief verwerk je de volgende zaken:

- verwijzen naar de advertentie;
- interesse tonen;
- vragen om nadere informatie met betrekking tot reis en verblijfkosten, verblijf enzovoort;
- waarom je graag als vrijwilliger zou willen werken;-
- eventuele ervaring die je hebt;
- voorkeur voor werkzaamheden en alternatief.

Vermeld dat je je cv als bijlage bijvoegt en eindigt met een passende zin.

Uitwerking

Dear Sir/Madam,

At the first of October I read an article in 'The Independent' about Global Partnership. Being a volunteer for this organisations seems very interesting to me. First I would like to have some more information about three subjects. Will the travelling and hotel expenses be compensated? How many hours a day are we supposed to work? And are we supposed to wear special clothes?

I react at this article, because I would really like to work as a volunteer for Global Partnership 2006. This organisation does very good work and I would like to be a part of this! And this kind of weekends are always sociable. Last year I was a volunteer, too, at a Unicef weekend.

I would like to help with the film festival, because I really like films and I've done this sort of work before. When it isn't possible, I would like to help with the press. I give an alternative, because it is always possible that there are enough volunteers for your first choice!

I am looking forward to your reply.

Yours faithfully,

(My cv is added in the attachment!)

Hoe presteert deze leerling?

De leerling is in staat om zijn belangstelling voor dit vrijwilligerswerk te motiveren.

Waar grammaticale fouten voorkomen, zijn ze niet storend voor de communicatie..

Het is een doorlopende tekst, met correcte spelling, die aan de criteria van niveau B1 voldoet.

B1 OPGAVE Duits

Situatie

Jan Niehaus, een journalist, schreef in de *Süddeutsche Zeitung* een nogal negatief getint artikel over jongeren. Hij beweerde dat jongeren van 16 tot 20 jaar slecht omgaan met welvaartsverschijnselen:

- ze hebben veel vrije tijd, maar doen er weinig creatiefs mee;
- ze hebben behoorlijk wat geld te besteden, maar geven het uit aan kleding en uitgaan;
- ze kijken veel televisie maar dan alleen naar soapseries en films;
- ze zijn erg op zichzelf gericht en houden geen rekening met anderen.

Je leraar Duits heeft het artikel met jullie in de klas besproken en stelt voor om erop te reageren. Elke leerling schrijft een brief en de klas zal er één kiezen die namens de hele klas verstuurd zal worden. Jij schrijft ook een brief.

Opdracht

" Stel jezelf kort voor. Zeg dat je namens de klas reageert op het artikel van Jan Niehaus.

" Vat samen wat je van de beweringen in het artikel vindt.

" Ga nader in op drie van de vier beweringen. Licht je reactie toe met voorbeelden.

" Sluit de brief passend af.

Uitwerking

Sehr geehrter Herr Niehaus,

Meine Name ist Renée Vestdijk und ich wohne in den Niederlanden. Ich bin siebzehn Jahre alt.

Vor einer Woche haben meine Klasse und ich Ihr negatives Artikel über Jugendliche gelesen. In diesem Brief werde ich im Namen der ganzen Klasse auf dieses Artikel reagieren.

Ik bin der Meinung, dass Sie ein falches Bild über die Jugendliche haben.

Sie behaupten, dass wir viel Geld zu verwenden haben. Die meiste Jugendliche arbeiten für das Geld. Sie arbeiten zum Beispiel in einem Geschäft. Sie schreiben auch, dass wir das Geld nur verwenden zu kleidung und zu ausgehen. Das stimmt gar nicht. Ich spare das Geld für mein Studium.

Es stimmt, dass wir oft fernsehen aber nicht nur Filme. Ein Dokumentarfilm kann auch interessant sein. Fernsehen ist für uns eine Weise um zu entspannen nach einem langen Schultag. Sie sind auch der Meinung, dass wir egoistisch sind. Ich glaube nicht, dass wir weniger Rücksicht nehmen auf andere Leute als ältere Menschen. Eine Freundin von mir arbeitet in einem Altersheim. Das ist doch gar nicht selbstsüchtig. Ich hoffe, dass Sie jetzt ein besseres Bild von Jugendlichen haben.

Mit freundlichem Gruss,

Hoe presteert deze leerling?

De brief gaat om zaken die tot de leefwereld van de leerling horen. De leerling vertoont een vrij goede beheersing van de grammatica en is in staat een goed lopende tekst op te bouwen. De woordenschat beperkt zich door de aard van de opgave tot vertrouwde zaken. Deze prestatie wordt ingeschat op een goed B1 niveau oftewel B1+.

B1 OPGAVE Frans

Situatie

Je bent met je klas in de voorjaarsvakantie op bezoek geweest bij een school in Frankrijk. Je hebt een hele leuke tijd gehad, de gastheren waren heel hartelijk en het bezoek was zelfs wat vermoeiend. Het hoogtepunt was een folkloristische avond. Op de terugweg is er iets vervelends gebeurd: vlak na de Nederlandse grens raakte de bus van de weg en vijf van je reisgenoten moesten met lichte verwondingen naar het ziekenhuis.

Opdracht

Schrijf voor de schoolkrant van de Franse gastschool een stukje in het Frans waarin je vertelt:

- " hoe je het bezoek gevonden hebt;
- " hoe je van de folkloristische avond genoten hebt;
- " hoe vermoeiend de reis was;
- " wat er op het eind gebeurd is.

Uitwerking

L'excursion à Lille.

Dans la vacance de Paques je suis été à votre école et c'était très bien ! Les hôtes étaient très gentils et j'ai appris beaucoup de la France. En Hollande notre école et nos cours sont très différents par rapport à votre école et vos cours. L'apogée était le soir folklorique, une soirée charmante ! J'ai fait la connaissance de beaucoup de gens. Et surtout : je ne fais jamais oublier les bons moments chez vous ! Le retour était un peu fatigué. Et s'est passé quelque chose ennuyeux. Près de la frontière de la Hollande l'autobus atteignait de l'autoroute et cinq de mes compagnes de voyage devenaient un peu blessées et ils devaient aller à l'hôpital. C'était dommage mais au rest c'était superbe !

Hoe presteert deze leerling?

Dit schrijfproduct voldoet aan de criteria van B1 niveau.

\

Beheersingsniveau B2

Kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen die de persoonlijke interesse van de schrijver hebben. Kan een opstel of verslag schrijven, informatie doorgeven of redenen aanvoeren ter ondersteuning vóór of tégen een specifiek standpunt. Kan brieven schrijven waarin het persoonlijk belang van ervaringen en indrukken aangegeven wordt.

Tekstkenmerken productief

onderwerp

De tekst heeft betrekking op zaken die behoren tot de interessesfeer of de ervaringswereld van de schrijver.

woordenschat en woordgebruik

Voldoende taal om duidelijke beschrijvingen te geven, en meningen te verkondigen over de meeste algemene onderwerpen.

grammaticale correctheid

Vertoont een vrij uitgebreide beheersing van de grammatica. Er zijn geen fouten die de begrijpelijkheid in de weg staan.

spelling en interpunctie

Duidelijke, begrijpelijke, lopende tekst waarbij tekstconventies zoals indeling in paragrafen en standaard lay-out zijn toegepast. Spelling en interpunctie zijn redelijk accuraat maar kunnen invloeden van de moedertaal hebben.

coherentie

Een gelimiteerd aantal middelen voor tekstcohesie is aangewend om de uitingen van de schrijver te verbinden tot een heldere, coherente tekst, hoewel dat in een lange tekst niet altijd even goed is gelukt.

B2 OPGAVE Engels

Situatie

In een Nederlandse krant lees je onderstaand artikel. Het doet je denken aan een vergelijkbare gebeurtenis waar jij enige tijd geleden in Londen getuige van was samen met je Engelse vriendin Jill. Bij die gebeurtenis werd een jonge Braziliaanse man neergeschoten in de metro. Agenten dachten dat hij een rugzak met bom bij zich droeg. Toen hij wegrende hebben ze hem gedood.

Uit de pers:

Passagier gedood door air marshal

Van onze correspondent Jan Tromp

New York - Voor het eerst sinds geheime en gewapende Amerikaanse agenten, zogeheten air marshals, meevliegen op nationale en internationale vluchten hebben zij een passagier doodgeschoten. Een 44-jarige Amerikaan werd gedood, nadat hij wegrende uit een toestel van American Airlines dat op het punt stond te vertrekken van het vliegveld van Miami.

De man beweerde een bom te hebben in zijn handbagage. Volgens zijn vrouw was hij in de war. Drie tassen zijn uit het vliegtuig gegooid en tot ontploffing gebracht. Van officiële zijde werd bekendgemaakt dat de man, Rigoberto Alpizar, geen explosieven bij zich droeg.

Opdracht

Schrijf een brief aan je Engelse vriendin Jill naar aanleiding van dit artikel. Denk daarbij aan de volgende punten:

" Vertel wat er in Miami is gebeurd.

" Vertel dat het incident je doet denken aan de gebeurtenis in Londen.

" Becommentarieer deze twee gebeurtenissen en geef je mening over de toename van onnodig geweld. Vertel daarbij hoe de situatie in Nederland is.

Uitwerking

Amsterdam, 21 December 2005

Dear Jill,

There was this article in one of the Dutch newspapers about an air marshall killing a passenger. Have you by any chance read about that? It happened in Miami. As you may know, air marshalls fly along on every American national and international flight. They carry handguns in case something happens in the plane. In this specific case there was a confused man who said that he had a bomb in his carry-on luggage. When he ran out of the plane he was killed by the air marshall.

The story kind of reminds me of that incident with that Brazilian man in London. The police thought he had a bomb in his backpack, the man got scared and ran off. The police shot him and he was killed. Of course you can't negotiate with real suicide terrorists, they're too crazy to negotiate, but still I am getting worried about the increase of unnecessary violence. The police act too quickly and cause needless victims.

In Holland we also have a growing fear for terrorist attacks. It feels a bit like: "New York, Madrid and London have all been attacked, when is it going to be our turn?" The Dutch government has started a campaign in which people are asked to pay extra attention. For example, when you see abandoned bags or someone suspicious, you're supposed to call the police immediately.

Basically I think this is a good idea, because public safety becomes everybody's responsibility, and everybody is on the look out for anything suspicious. But there is also a downside to the idea. Some groups of the population will always be suspicious. Prejudice could play a big role. Like in November when two Moroccan Muslims in robes were unjustly blindfolded and removed from a train. Witnesses say they were "suspiciously" walking around and that they kept the toilet occupied.

I think we do get safer when we have more police with extra power on the street, just as long as the power doesn't get to their heads. I don't want to live in a police controlled state.

What do you think about all this?

Love

Thomas

Hoe presteert deze leerling?

Deze leerling beschikt over voldoende woordenschat om zijn mening over een algemeen onderwerp te geven. Het is een doorlopende, coherente tekst die zich op B2 niveau bevindt.

B2 OPGAVE Duits

Situatie

In de trein heeft iemand een exemplaar van de *Westdeutsche Allgemeine Zeitung* laten liggen. Je bladert er wat in en de volgende advertentie van de Duitse rederij Lorelei trekt je aandacht:

LORELEI

In den Sommermonaten sind unsere Schiffe täglich unterwegs zwischen Köln und Rotterdam. Für den direkten Dienst am Gast suchen wir junge, energische, repräsentative, in- und ausländische

Mitarbeiter/-innen

Fremdsprachenkenntnisse sind erforderlich, Erfahrung im Gaststättengewerbe gereicht zum Vorteil.

Schriftliche Bewerbungsunterlagen an:

Lorelei GmbH, D-5000 Köln – Habsburgerring 24

Telefon: 0221/9257143 – Fax: 0221/9257155

Opdracht

Reageer op de advertentie van Lorelei. Ga in op de volgende punten:

" Verwijs naar de advertentie en toon je belangstelling. Geef aan wat je motivatie is voor de baan.

" Vermeld je leeftijd, nationaliteit en opleiding. Vermeld dat je een foto meestuurt. Zeg van wanneer tot wanneer je in principe beschikbaar bent.

" Stel je horeca-ervaring gunstig voor. Leg uit hoe het met je talenkennis zit, m.n. wat Duits en Engels betreft.

" Informeer naar het karakter van de cruises (bijv. aantal dagen/soort passagiers); vraag ook om informatie over de kleding (eigen of uniform?), de regeling m.b.t. kost/inwoning en – uiteraard – de betaling.

" Zeg onder welk telefoonnummer je voor eventuele vragen bereikbaar bent.

Uitwerking

Sehr geehrte Damen und Herren,

In der Westdeutschen Allgemeinen Zeitung vom 2. April habe ich Ihre Anzeige gelesen. Ich bin sehr interessiert an dieser Stelle. Ich würde sehr gerne bei Ihnen arbeiten, weil die Kombination von reisen und arbeiten gut zu mir passt. Ich bin aktiv und bin gerne auf dem Wasser. Meine Eltern haben ein Segelboot und segeln ist mein Hobby.

Ich bin achtzehn Jahre alt und ich wohne in den Niederlanden. Ich besuche das Gymnasium, ich bin jetzt im letzten Jahr. Im Prinzip bin ich von Anfang Juni bis zum 31. Augustus verfügbar.

Ich habe auch zwei Jahre lang Erfahrung in einem Gaststättengewerbe gehabt. Da habe ich hauptsächlich serviert und an der Theke gearbeitet. Ich habe grosse Sprachkenntnisse, besonders was Deutsch und Englisch betrifft. Auch weil wir immer Gäste aus dem Ausland hatten. Darum bin ich es gewohnt in der Arbeit Deutsch und Englisch zu sprechen.

Ich habe ein paar Fragen: wie lange dauert so eine Kreuzfahrt? Was für Passagiere gibt es? Und was soll ich genau tun? Kann ich meine eigene Kleidung tragen oder soll ich eine Uniform tragen? Und schliesslich, was ist die Regelung mit Bezug auf Kost und Logis, und, selbstverständlich, die Bezahlung?

Für eventuelle Fragen bin ich auf dieser Adresse erreichbar: [.....]

Mit freundlichen Grüßen,

Alex Bruinsma

Hoe presteert deze leerling?

De leerling weet zijn geschiktheid voor de baan in kwestie heel precies te beargumenteren. Ook gebruikt hij gepaste briefconventies. Het niveau van dit schrijfproduct voldoet aan de criteria van B2.

B2 OPGAVE Frans

Situatie

De zomervakantie nadert. De schoolkrant brengt haar laatste nummer van het schooljaar uit. Het wordt een speciaal, internationaal georiënteerd nummer dat als thema 'reizen' heeft. Er worden uitsluitend bijdragen opgenomen in de moderne vreemde talen. Jij wordt gevraagd om in het Frans een bijdrage te leveren aan het nummer en een stukje te schrijven, waarin je jouw paradijselijke vakantiebestemming aanprijst: een land of een streek waar je zelf al eens bent geweest.

Opdracht

Schrijf voor de schoolkrant een stukje in het Frans waarin je:

" de streek of het land kort beschrijft;

" vertelt wanneer je daar zelf geweest bent;

" vertelt waarom je dit stukje aarde zo paradijselijk vindt, kortom waarom je het aanbeveelt bij je klasgenoten.

Uitwerking

Terre-Neuve, un paradis sur Terre...

Quand je dis "Terre-Neuve" tout le monde, ou presque tout le monde dit, "Terre-Neuve? Qu'est-ce que c'est, Terre-Neuve?? Où est Terre-Neuve?? "C'est vrai, presque personne ne connaît cette place qui est vraiment un paradis.

Terre-Neuve se trouve au Canada, tout à fait à l'est. C'est une grande et belle île mais presque inconnu aux autres. Le reste du Canada regarde l'île avec supériorité et a le sentiment qu'ils sont mieux que les Terre-Neuviens. C'est vraiment dommage pour ces personnes, parce qu'ils ne connaissent pas cet endroit paradisiaque.

Alors, pourquoi est-ce que Terre-Neuve est si merveilleux? J'essaierai de vous expliquer. Comme j'avais déjà dit, Terre-Neuve est une île, alors, cela veut dire qu'elle est entourée par l'eau, l'Océan Atlantique pour être exact. L'île possède des vastes terrains où il y a très peu d'habitants. On y trouve la tranquillité et beaucoup de nature qui n'est pas pollué ou abîmé par les hommes. C'est difficile de décrire la beauté de Terre-Neuve. Il y a des plages pour la bronzage, des montagnes pour faire des promenades, des nombreuses lacs pour nager, des forêts pour observer les animaux et la nature. Les possibilités sont multiples.

Alors si vous aimez la nature et la tranquillité, Terre-Neuve est la destination touristique idéale pour vous. Mais vous pouvez visiter l'île aussi pour des autres raisons. Saint Jean, la capitale, est un des plus vieux établissements de l'Amérique du Nord et il possède la rue commerçante la plus ancienne de tout Amérique du Nord. Il y a aussi une rue célèbre avec des bars et des boîtes qui s'appelle George Street. J'espère vraiment que vous avez la chance que vous visitez cette belle île oublié. Moi, j'ai été chanceuse et j'ai passé sept ans de ma vie dans cette partie merveilleuse du monde.

Hoe presteert deze leerling?

Hoewel de opdracht nogal wat ruimte laat om lager te presteren, is de uitwerking op B2 niveau en wel om de volgende redenen:

" de tekst heeft betrekking op de interessesfeer van de schrijver;

" de schrijver beschikt over voldoende woordenschat om een beschrijving te geven van het eiland en haar mening erover te geven;

" de schrijver vertoont uitgebreide beheersing van de grammatica; er zijn geen fouten die de begrijpelijkheid hinderen;

" de tekst is helder en coherent en ook de spelling en interpunctie zijn accuraat.

Taalprofielen

www.slo.nl of www.kernvakengels.nl

Met de publicatie van *Taalprofielen* (eerste versie van 2004 en de herziene versie 2015) is een belangrijke stap gezet in het naar de praktijk vertalen van het ERK voor het Nederlands onderwijs. Dit document is deels de basis voor de handreikingen van de SLO, de nieuwe examens, de initiatieven bij niveaubeschrijvingen voor Nederlands, de ERK producten van het CITO en het taalportfolio, De auteurs Ellie Liemberg en Dick Meijer beschrijven de structuur van het boek als volgt:

'*Taalprofielen* is een lijst met zogenaamde can do-statements die een doorlopende ontwikkeling in iemands vaardigheid in het gebruik van een vreemde taal laten zien. Can do-statements, ook wel descriptoren genoemd, zijn korte, kernachtige omschrijvingen van wat iemand kan doen in een vreemde taal. *Taalprofielen* is gebaseerd op het *Common European Framework of reference for Languages (CEF): learning, teaching, assessment* (Raad van Europa, 2001). De descriptoren en voorbeelden in *Taalprofielen* illustreren vijf (van de zes) Europese taalniveaus en zijn, evenals het CEF, ingedeeld in vijf vaardigheden: luisteren, lezen, gesprekken voeren, spreken, schrijven. *Taalprofielen* is ontwikkeld door een projectgroep van het Nationaal Bureau Moderne Vreemde Talen (NaB-MVT). De ontwikkelde descriptoren zijn door Citogroep getest op validiteit.'

Eerst wordt een compacte beschrijving gegeven van de desbetreffende cel van het ERK. Daarin wordt aangegeven:

- de *vaardigheid*, bijvoorbeeld Luisteren
- het *taalniveau*, bijvoorbeeld A1
- het *beheersingsniveau*, bijvoorbeeld 'Kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die zichzelf, zijn/haar familie en directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken'
- de *tekstkenmerken*. Bij Luisteren en Lezen gaat het om receptieve tekstkenmerken, bij Spreken en Schrijven om productieve, bij Gesprekken voeren om receptieve en productieve. Per vaardigheid worden verschillende tekstkenmerken onderscheiden. Bij Luisteren gaat het bijvoorbeeld om onderwerp, woordgebruik en zinsbouw, tempo en articulatie, en tekstlengte.
- *strategieën*. Alleen bij de receptieve vaardigheden is hierover informatie opgenomen.
- de *globale descriptoren*, ingedeeld in een aantal clusters. Bijvoorbeeld bij Luisteren zijn de globale descriptoren ingedeeld in
  1. Gesprekken tussen moedertaalsprekers verstaan.
  2. Luisteren als lid van een live publiek
  3. Luisteren naar aankondigingen en instructies
  4. Luisteren naar tv, video- en geluidsopnames.

Per cluster worden de bijbehorende descriptoren vermeld. Zo luidt een globale descriptor bij

Luisteren A1: '*Kan instructies begrijpen die zorgvuldig en langzaam aan hem/haar gericht zijn en kan korte, eenvoudige aanwijzingen opvolgen*'. Deze descriptor valt onder '*Luisteren naar aankondigingen en instructies*'.

In *Taalprofielen* wordt gewerkt met *taaldomeinen* aangegeven door middel van een *code*:

DL voor het domein Dagelijks Leven

PU voor het publieke domein

OPL voor het domein Opleiding

WE voor Werk

XX betekent dat het voorbeeld niet in een specifiek domein valt

Bereik van de woordenschat

C2	Heeft een goede beheersing van een breed lexicaal repertoire met inbegrip van idiomatische uitdrukkingen en uitdrukkingen uit de spreektaal; toont zich bewust van betekenisconnotaties.
C1	Heeft een goede beheersing van een breed repertoire aan woorden, waardoor hiaten in de woordenschat gemakkelijk kunnen worden gedicht met omschrijvingen; er is in geringe mate sprake van zichtbaar zoeken naar uitdrukkingen en vermijdingsstrategieën. Goede beheersing van idiomatische uitdrukkingen en uitdrukkingen uit de spreektaal.
B2	Beschikt over een goede woordenschat voor zaken die verband houden met zijn of haar vakgebied en de meeste algemene onderwerpen. Kan variatie aanbrengen in formuleringen om te veel herhaling te voorkomen, al kunnen hiaten in de woordenschat nog wel tot aarzeling en omschrijving leiden.
B1	Beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omhaal van woorden, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op het dagelijks leven, zoals familie, hobby's en interesses, werk, reizen en actualiteiten.
A2	Beschikt over voldoende woorden om alledaagse handelingen uit te voeren die betrekking hebben op vertrouwde situaties en onderwerpen. Beschikt over voldoende woorden om elementaire communicatiebehoeften tot uiting te brengen. Beschikt over voldoende woorden om primaire levensbehoeften te vervullen.
A1	Heeft een elementaire woordenschat die bestaat uit geïsoleerde woorden en frasen met betrekking tot bepaalde concrete situaties.

Beheersing van de woordenschat

C2	Consequent correct en toepasselijk woordgebruik.
C1	Incidentele kleine vergissingen, maar geen echte fouten in woordkeuze.
B2	Trefzekerheid in woordkeuze is over het algemeen hoog, al komen enige verwarring en onjuist woordgebruik wel voor zonder de communicatie in de weg te staan.
B1	Goede beheersing van elementaire woordenschat, al doen zich nog wel grote fouten voor wanneer meer complexe gedachten worden ontvouwd of niet-vertrouwde onderwerpen en situaties aan de orde zijn.
A2	Kan een beperkt repertoire hanteren om te voorzien in concrete alledaagse behoeften.
A1	Geen descriptor beschikbaar

Grammaticale correctheid

C2	Blijft grammaticaal meester van complexe taal, ook wanneer de aandacht elders is gericht (bijvoorbeeld op vooruitdenken of het monitoren van de reacties van anderen).
C1	Handhaaft consequent een hoge mate van grammaticale correctheid; fouten zijn zeldzaam en moeilijk aan te wijzen.
B2	Goede beheersing van de grammatica; incidentele vergissingen, niet-stelselmatige fouten en kleine onvolkomenheden in de zinsstructuur kunnen nog voorkomen maar zijn zeldzaam en worden meestal achteraf verbeterd. Toont een betrekkelijk grote beheersing van de grammatica. Maakt geen vergissingen die tot misverstanden leiden.
B1	Communiqueert redelijk correct in vertrouwde omstandigheden; vertoont over het algemeen een goede grammaticale beheersing maar met merkbare invloed vanuit de moedertaal. Fouten komen voor, maar het is altijd duidelijk wat hij of zij probeert uit te drukken. Maakt met een redelijke mate van nauwkeurigheid gebruik van een repertoire van veelgebruikte 'routines' en patronen die bekend zijn van meer voorspelbare situaties.
A2	Gebruikt bepaalde eenvoudige constructies correct, maar maakt nog stelselmatig elementaire fouten – bijvoorbeeld door verschillende tijden door elkaar te gebruiken en niet te letten op congruentie; toch is meestal wel duidelijk wat hij of zij probeert te zeggen.
A1	Toont slechts beperkte beheersing van enkele eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen ...

Gemeenschappelijke Referentieniveaus: kwalitatieve aspecten van gesproken taal

	REIKWIJDTE	NAUWKEURIGHEID	VLOEIENDHEID	INTERACTIE	COHERENTIE
C2	Toont grote flexibiliteit bij het herformuleren van ideeën in uiteenlopende linguïstische vormen om fijne betekenisnuances precies weer te geven, nadruk te leggen, onderscheid te maken en dubbelzinnigheid te vermijden. Heeft ook een goede beheersing van idiomatische uitdrukkingen en uitdrukkingen uit de spreektaal.	Blijft grammaticaal meester van complexe taal, ook wanneer de aandacht elders is gericht (bijvoorbeeld op vooruitdenken of het monitoren van de reacties van anderen).	Kan zich uitvoerig en spontaan vloeiend uitdrukken in natuurlijke spreektaal, waarbij problemen zo soepel worden vermeden of opgelost dat de gesprekspartner er nauwelijks iets van merkt.	Kan gemakkelijk en vaardig communiceren; bemerkt en gebruikt daarbij non-verbale hints en verschillen in intonatie schijnbaar moeiteloos. Kan zijn of haar bijdrage invoegen in het gezamenlijke gesprek door op volledig natuurlijke wijze op zijn of haar beurt te praten, te verwijzen, toespelingen te maken, enzovoort.	Kan tot een coherent en samenhangend betoog komen, volop en passend gebruikmakend van verschillende ordeningspatronen en een breed scala van verbindingswoorden en andere samenbindende elementen.
C1	Heeft een goede beheersing van een breed taalspectrum waardoor hij of zij een formulering kan kiezen om zich helder mee uit te drukken in een gepaste stijl over een breed scala van algemene, academische, beroepsmatige of ontspannende onderwerpen zonder zich te hoeven beperken in wat hij of zij wil zeggen.	Realiseert consequent een hoge mate van grammaticale correctheid; fouten zijn zeldzaam, moeilijk aan te wijzen en worden over het algemeen direct zelf verbeterd.	Kan zich vrijwel moeiteloos vloeiend en spontaan uitdrukken. Slechts een begripsmatig moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende taalstroom hinderen.	Kan een toepasselijke frase kiezen uit een paraat scala van gespreksfuncties om opmerkingen in te leiden en de aandacht van de toehoorders te trekken of te behouden, en om zijn of haar eigen bijdragen bekwaam in verband te brengen met die van andere sprekers.	Kan duidelijke, vloeiende, goed gestructureerde gesproken taal voortbrengen, die getuigt van een goede beheersing van ordeningspatronen, verbindingswoorden en samenbindende elementen.
B2	Beschikt over een voldoende brede taalbeheersing om duidelijke beschrijvingen te geven en standpunten te formuleren over de meeste algemene onderwerpen, zonder al te opvallend te hoeven zoeken naar woorden, en daarbij van bepaalde complexe zinsvormen gebruik makend.	Toont een betrekkelijk grote beheersing van de grammatica. Maakt geen fouten die tot onbegrip leiden en kan de meeste van zijn of haar vergissingen corrigeren.	Kan langere stukken tekst voortbrengen in een redelijk gelijkmatig tempo, hoewel hij of zij kan aarzelen tijdens het zoeken naar patronen en uitdrukkingen. Er zijn maar weinig merkbare lange onderbrekingen.	Kan een gesprek beginnen, op de juiste ogenblikken zijn of haar beurt nemen en de conversatie beëindigen wanneer dat nodig is, zij het niet altijd op elegante wijze. Kan discussies over vertrouwde onderwerpen op gang helpen en houden door te bevestigen dat iets begrepen is, anderen uit te nodigen het woord te nemen, enzovoort.	Kan gebruik maken van een beperkt aantal samenbindende elementen om zijn of haar uitingen te verbinden tot een helder, coherent betoog, hoewel in een langere bijdrage sprake kan zijn van een zekere 'springerigheid'.
B1	Beschikt over genoeg taalbeheersing om zich te redden, met een woordenschat die voldoende is om zich, met enige aarzeling en omhaal van woorden, te uiten over onderwerpen als familie, hobby's en interessegebieden, werk, reizen en actualiteiten.	Maakt met een redelijke mate van nauwkeurigheid gebruik van een repertoire van veelgebruikte 'routines' en patronen die bekend zijn van meer voorspelbare situaties.	Kan op verstaanbare wijze doorpraten, ook al pauzeert hij of zij regelmatig voor grammaticale en lexicale planning en er is heel duidelijk sprake van herstelacties, vooral in langere vrij geproduceerde stukken tekst.	Kan een eenvoudig rechtstreeks gesprek beginnen, gaande houden en besluiten over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Kan gedeeltelijk herhalen wat iemand anders heeft gezegd om wederzijds begrip te bevestigen.	Kan een reeks kortere, op zichzelf staande eenvoudige elementen verbinden tot een samenhangende lineaire opeenvolging van punten.
A2	Gebruikt elementaire zinspatronen met uit het hoofd geleerde frasen, kleine woordgroepen en formules om beperkte informatie over te brengen in eenvoudige alledaagse situaties.	Gebruikt sommige eenvoudige constructies correct, maar maakt nog systematisch elementaire fouten.	Kan zich in heel korte uitingen verstaanbaar maken, ondanks heel duidelijke onderbrekingen, valse starts en herformuleringen.	Kan vragen beantwoorden en reageren op eenvoudige uitspraken. Kan aangeven wanneer hij of zij het gesprek volgt maar is zelden in staat genoeg te begrijpen om uit zichzelf de conversatie gaande te houden.	Kan woordgroepen verbinden met eenvoudige voegwoorden als 'en', 'maar' en 'omdat'.
A1	Beschikt over een zeer elementair repertoire van woorden en eenvoudige frasen die betrekking hebben op persoonlijke gegevens en bepaalde concrete situaties.	Toont slechts beperkte beheersing van enkele eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen in een uit het hoofd geleerd repertoire.	Kan zeer korte, geïsoleerde, voornamelijk voorgekauwde uitingen hanteren, met veel onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en de communicatie te herstellen.	Kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens. Kan op een simpele manier interactief zijn maar de communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel.	Kan woorden of woordgroepen met elkaar verbinden met heel elementaire lineaire verbindingswoorden als 'en' of 'toen'.

Het Basisschema Nederlands

vaardigheid	1F A2	2F B1	3F B2	4F C1
Luistervaardigheid	Kan luisteren naar eenvoudige teksten over alledaagse, concrete onderwerpen of over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld.	Kan luisteren naar teksten over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling of die verder van de leerling af staan	Kan luisteren naar een variatie aan teksten over alledaagse, opleidingsen beroepsgebonden en maatschappelijke onderwerpen.	Kan luisteren naar een grote variatie aan, ook complexe, teksten over opleidings- en beroepsgebonden en maatschappelijke onderwerpen en over en abstracte onderwerpen
Leesvaardigheid (zakelijke teksten)	Kan eenvoudige teksten lezen over alledaagse onderwerpen en over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld.	Kan teksten lezen over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de lezer en over onderwerpen die verder van de lezer afstaan	Kan een grote variatie aan teksten over opleidingsgebonden, beroepsgebonden en maatschappelijke onderwerpen zelfstandig lezen. Leest met begrip voor geheel en details.	Kan een grote variatie aan teksten lezen over tal van algemeen maatschappelijke of beroepsgebonden onderwerpen in detail begrijpen.
Spreekvaardigheid	Kan in eenvoudige bewoordingen een beschrijving geven, informatie geven, verslag uitbrengen, uitleg geven en instructie geven in alledaagse situaties in en buiten school.	Kan redelijk vloeiend en helder ervaringen, gebeurtenissen, meningen, verwachtingen, gevoelens onder woorden brengen uit het alledaagse leven of interessegebied.	Kan monologen en presentaties houden over opleiding- en beroepsgerelateerde onderwerpen waarin ideeën worden uitgewerkt en voorzien van relevante voorbeelden	Kan duidelijke, gedetailleerde monologen en presentaties houden over tal van onderwerpen. Kan daarbij subthema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passendeconclusie.
Gespreksvaardigheid	Kan eenvoudige gesprekken voeren over vertrouwde onderwerpen in het dagelijks leven op en buiten school.	Kan gesprekken voeren over alledaagse en niet alledaagse onderwerpen uit dagelijks leven, werk en opleiding. Kan uiting geven aan Persoonlijke meningen, kan informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen en gevoelens onder woorden brengen.	Kan op effectieve wijze deelnemen aan gesprekken over onderwerpen van maatschappelijke en beroepsmatige aard.	Kan in alle soorten gesprekken de taal nauwkeurig en doeltreffend gebruiken voor een breed scala van onderwerpen uit opleiding, beroep of maatschappelijk leven.
Schrijvaardigheid	Kan korte, eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de directe leefwereld van de schrijver.	Kan samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige, lineaire opbouw, over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen binnen school, werk en maatschappij.	Kan gedetailleerde teksten schrijven over opleidings-, beroepsgebonden en maatschappelijke onderwerpen waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden.	Kan goed gestructureerde teksten schrijven over allerlei maatschappelijke, opleiding- en beroepsgerelateerde onderwerpen. Kan relevante belangrijke kwesties benadrukken, standpunten uitbreiden uitwerken en ondersteunen met redenen en relevante voorbeelden.

Fictionele en Literaire teksten	Kan jeugdliteratuur belevend lezen.	Kan eenvoudige adolescentenliteratuur en zeer eenvoudige volwassenenliteratuur belevend en herkendend lezen.	Kan adolescentenliteratuur en eenvoudige volwassenenliteratuur kritisch en reflecterend lezen.	Kan volwassenenliteratuur interpreterend en esthetisch lezen.
--	-------------------------------------	--	--	---

Bron: *Over de drempel met taal*, van de Expertgroep doorlopende leerlijnen taal en rekenen.

Het ERK is hiervoor uitgangspunt van de matrix en de descriptoren. De andere letteraanduidingen zijn niet zo handig als men op school samenhang zoekt. Inhoudelijk en qua niveau komt het NRK (Nederlands referentiekader) 95% overeen met het ERK.

Belangrijke verschillen met het ERK

1) Niveaus A1 en C2 zijn voor Nederlands niet opgenomen in de publicatie *Over de drempel met taal* (wel in publicaties voor VMBO/MBO en Nederlands als tweede taal). De verklaring hiervoor is dat ze niet relevant zijn voor moedertaalonderwijs in het voortgezet onderwijs.

2) Literatuur heeft ook niveaubeschrijvingen gekregen

Conclusie en tip: de Expertgroep heeft hiermee een basis gelegd voor inhoudelijk samenwerking en afstemming met het ERK. OCW zal dit advies inhoudelijk overnemen, maar zal zeker willen dat het duidelijk is dat 3F hetzelfde niveau inhoudt als B2.

Als school kan je er beleidsmatig voor kiezen de talen op elkaar af te stemmen, op basis van de matrix voor Nederlands en de ERK matrix.

Niveaubeschrijving Nederlands, schrijven

schrijven	1F A2	2F B1	3F B2	4F C1
Algemeen	Kan korte, eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de directe leefwereld van de schrijver.	Kan samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige, lineaire opbouw, over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen binnen school, werk en maatschappij.	Kan gedetailleerde teksten schrijven over opleidingsberoepsgebonden en maatschappelijke onderwerpen waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden.	Kan goed gestructureerde teksten schrijven over allerlei maatschappelijke, opleidings- en beroepsgerelateerde onderwerpen. Kan relevante belangrijke kwesties benadrukken, standpunten uitgebreid uitwerken en ondersteunen met redenen en relevante voorbeelden.
Correspondentie	an een briefje, kaart of email schrijven om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen e.d	Kan emails of informele brieven schrijven en daarbij meningen en gevoelens uitdrukken. Kan met behulp van standaardformuleringen eenvoudige zakelijke brieven produceren en schriftelijke verzoeken opstellen	Kan adequate brieven en emails schrijven, gevoelens genuanceerd uitdrukken, een standpunt beargumenteren.	Kan met gemak corresponderen/ emailen over alle voorkomende zaken. Kan zich duidelijk en precies uitdrukken in persoonlijke correspondentie, en daarbij flexibel en effectief gebruik maken van de taal, inclusief gevoelens, toespelingen en grappen. Kan met gemak complexe zakelijke correspondentie afhandelen.

<p>Verslagen, werkstukken, samenvattingen en artikelen* *niveau 3, 4</p>	<p>Kan een verslag en of een werkstuk schrijven en daarbij stukjes informatie uit verscheidene bronnen samenvatten.</p>	<p>Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van een stramien en daarbij informatie uit verscheidene bronnen vergelijken, samenvoegen en samenvatten. Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten. Kan een collage, een krant of muurkrant maken.</p>	<p>Kan uiteenzettende, beschouwende en betogende teksten schrijven. Kan vanuit een vraagstelling een verslag, werkstuk of artikel schrijven waarbij een argument wordt uitgewerkt en daarbij redenen aangeven voor of tegen een bepaalde mening en de vooren nadelen van verschillende keuzes uitleggen. Kan informatie uit verschillende bronnen in één tekst synthetiseren.</p>	<p>Kan verslagen, werkstukken en artikelen schrijven over complexe onderwerpen en relevante opmerkelijke punten daarin benadrukken met gebruikmaking van verscheidene bronnen. Kan teksten schrijven met een uiteenzettend, beschouwend of betogend karakter waarin verbanden worden gelegd tussen afzonderlijke onderwerpen. Kan in een betoog standpunten vrij uitvoerig uitwerken en ondersteunen met ondergeschikte punten, redenen en relevante voorbeelden. Kan lange complexe teksten Samenvatten.</p>
<p>Formulieren invullen, berichten, advertenties en aantekeningen</p>	<p>Kan een kort bericht, een boodschap met eenvoudige informatie schrijven. Kan eenvoudige standaardformulieren invullen. Kan aantekeningen maken en overzichtelijk weergeven.</p>	<p>Kan notities, berichten en instructies schrijven waarin eenvoudige informatie van onmiddellijke relevantie voor vrienden, docenten en anderen wordt overgebracht. Kan een advertentie opstellen om bijvoorbeeld spullen te verkopen. Kan aantekeningen maken tijdens een uitleg of les.</p>	<p>Kan over allerlei onderwerpen belangrijke informatie noteren en doorgeven. Kan aantekeningen maken van een helder gestructureerd verhaal.</p>	<p>Kan notities/berichten schrijven waarin informatie van belang voor derden overgebracht wordt waarbij belangrijke punten begrijpelijk overkomen. Kan tijdens een les of voordracht over een onderwerp op zijn interessegebied gedetailleerde aantekeningen maken en de informatie zo nauwkeurig en waarheidsgetrouw vastleggen dat de informatie ook door anderen gebruikt kan worden.</p>

Beoordelingsmodellen spreken en schrijven

ERK-spreektoetsen

CITO

Beoordelingstaak	Score	
<p style="text-align: center;">inhoud</p> <p>Beoordeel of de opdracht in zijn geheel begrijpelijk wordt uitgevoerd. Neem daarbij de moedertaalspreker als uitgangspunt. De boodschap moet voor de moedertaalspreker duidelijk zijn.</p> <p>Daarnaast moeten alle aspecten van de opdracht worden uitgevoerd.</p> <p>Dus als een leerling volledig duidelijk is, maar niet alle aspecten heeft behandeld, kan hij/zij nooit het volle aantal punten krijgen voor de betreffende opdracht.</p>	Alle aspecten van de opdracht zijn begrijpelijk uitgevoerd	3
	De opdracht is (bijna) helemaal of op een enkel detail na begrijpelijk uitgevoerd.	2
	De opdracht is voor een groot deel niet of grotendeels onbegrijpelijk uitgevoerd	1
	De opdracht is (vrijwel) niet of (vrijwel) onbegrijpelijk uitgevoerd	0

Correctheid		
<p>Beoordeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> grammaticale correctheid; woordgebruik (ga na of het woordgebruik accuraat is en gevarieerd (dit laatste alleen voor B2)). 	De uiting is (vrijwel) helemaal correct	3
	De uiting is redelijk correct	2
	De uiting is matig correct	1
	De uiting zit vol fouten	0

Uitspraak		
<p>Beoordeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> klankrealisatie; zinsmelodie. 	De uitspraak is (vrijwel) helemaal correct	3
	De uitspraak is redelijk correct	2
	De uitspraak is matig correct	1
	De uitspraak zit vol fouten	0

Spreekgemak		
<p>Beoordeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> de spreesnelheid; het aantal haperingen; het aantal versprekingen. 	Het spreekgemak is goed tot uitstekend	3
	Het spreekgemak is voldoende	2
	Het spreekgemak is matig	1
	Het spreekgemak is onvoldoende	0

Beoordelingsmodellen CITO, schrijven A1+

criterium	Beoordelingstaak	Score
Inhoud	Beoordeel of alle elementen van de opdracht aanwezig en begrijpelijk zijn. Neem daarbij de native speaker als uitgangspunt. De boodschap moet voor hem of haar duidelijk zijn.	Alle elementen zijn aanwezig en volkomen begrijpelijk. 3 pt
		Minstens 80 % van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 2 pt
		Minstens 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 1 pt
		Minder dan 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 0 pt (Zie tabel 'Inhoudselementen'.)

Beoordelingsmodellen CITO, schrijven A2

Inhoud	Beoordeel of alle elementen van de opdracht aanwezig en begrijpelijk zijn. Neem daarbij de native speaker als uitgangspunt. De boodschap moet voor hem of haar duidelijk zijn.	Alle elementen zijn aanwezig en volkomen begrijpelijk. 3 pt
		Minstens 80 % van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 2 pt
		Minstens 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 1 pt
		Minder dan 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 0 pt (Zie tabel 'Inhoudselementen'.)
Grammaticale correctheid	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> zinsbouw toepassing grammaticale regels 	De tekst is (vrijwel) helemaal correct. 3 pt
		De tekst is redelijk correct. 2 pt
		De tekst is matig correct. 1 pt
		De tekst zit vol fouten. 0 pt
Spelling, interpunctie en lay-out	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> spelling gebruik hoofd- en kleine letters gebruik interpunctie lay-out (schrijfconventies) 	Spelling, interpunctie en schrijfconventies zijn voldoende. 1 pt
		Spelling, interpunctie en schrijfconventies zijn onvoldoende. 0 pt
Woordgebruik	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> of de woordkeus accuraat is 	Het woordgebruik past goed bij de opdracht en ontstijgt soms dat niveau. 3 pt
		Het woordgebruik sluit voldoende aan bij de opdracht. 2 pt
		Het woordgebruik sluit maar matig aan bij de opdracht. 1 pt
		Het woordgebruik schiet te kort voor de opdracht. 0 pt

Weging scores A2

Vermenigvuldig de score van 'Inhoud' met 3

Inhoudsaspecten: maximaal 9 punten

Vormaspecten: maximaal 7 punten   Totaal: maximaal 16 punten

Beoordelingsmodellen CITO, schrijven B1 en B2

Criterion	Beoordelingstaak	Score
Inhoud	Beoordeel of alle elementen van de opdracht aanwezig en begrijpelijk zijn. Neem daarbij de native speaker als uitgangspunt. De boodschap moet voor hem of haar duidelijk zijn.	Alle elementen zijn aanwezig en volkomen begrijpelijk. 3 pt Minstens 80 % van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 2 pt Minstens 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 1 pt Minder dan 60% van de elementen is aanwezig en volkomen begrijpelijk. 0 pt (Zie tabel 'Inhoudselementen'.)
Grammaticale correctheid	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> • zinsbouw • toepassing grammaticale regels 	De tekst is (vrijwel) helemaal correct. 3 pt De tekst is redelijk correct. 2 pt De tekst is matig correct. 1 pt De tekst zit vol fouten. 0 pt
Spelling, interpunctie en lay-out	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> • spelling • gebruik hoofd- en kleine letters • gebruik interpunctie • lay-out (schrijfconventies) 	Spelling, interpunctie en schrijfconventies zijn voldoende. 1 pt Spelling, interpunctie en schrijfconventies zijn onvoldoende. 0 pt
Woordgebruik	Beoordeel <ul style="list-style-type: none"> • of de woordkeus accuraat is en gevarieerd (dit laatste alleen voor B2). 	Het woordgebruik past goed bij de opdracht en ontstijgt soms dat niveau. 3 pt Het woordgebruik sluit voldoende aan bij de opdracht. 2 pt Het woordgebruik sluit maar matig aan bij de opdracht. 1 pt Het woordgebruik schiet te kort voor de opdracht. 0 pt
Coherentie en cohesie	Beoordeel of de tekst goed is gestructureerd.	De opbouw van de tekst is, gezien de opdracht, voldoende. 1 pt De opbouw van de tekst is, gezien de opdracht, onvoldoende. 0 pt

<p>Weging scores B1</p> <p>Vermenigvuldig de score van 'Inhoud' met 2.</p> <p>Inhoudsaspecten: maximaal 6 punten</p> <p>Vormaspecten: maximaal 8 punten</p> <p>Totaal: maximaal 14 punten</p>	<p>Weging scores B2</p> <p>Vermenigvuldig de score van de vormaspecten met 1,5.</p> <p>Inhoudsaspecten: maximaal 3 punten</p> <p>Vormaspecten: maximaal 12 punten</p> <p>Totaal: maximaal 15 punten</p> <p>NB. Wanneer minder woorden zijn gebruikt dan het aangegeven minimum, moeten er van de totale score vijf punten worden afgetrokken.</p>
---	--